

תפסיר רס"ג

בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׁמִי יְהוָה לֹא
 נֹדַעְתִּי לָהֶם: וְאַתְּ גִּלְתִּי.
 לְאַבְרָהָם. לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי.
 וְשָׁמִי יי. לֹא הוֹדַעְתִּי לְהוֹן: ה' וְגַם
 הִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּם
 לְתֵת לָהֶם אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן
 אֶת אֶרֶץ מִגְרֵיהֶם אֲשֶׁר-

באלטאיק אלכאפי. ואסמי
 אללה פקט. לם אערפיהם:
 (ד) ואיצא ת'בתת עהדי מעהם
 לאעטיהם בלד כנעאן. בלד
 סכנאהם אלדי סכנוה:
 (ה) ואיצא קד סמעת שהיק בני
 אסראיל. מפא אלמצריון
 יסתכדמונהם. ודפרת עהדי:
 (ו) לדיאלד קל לבני אסראיל

גָּרוּ בָּהֶ: וְאִף אֶקִּימִית יְת קִימִי עִמָּהוֹן. לְמַתַּן לְהוֹן יְת אַרְעָא
 דְּכְנָעַן. יְת. אַרְע תּוֹתְבוֹתְהוֹן דְּאַתּוֹתְבוּ בָּהֶ: ה' וְגַם | אֲנִי
 שָׁמַעְתִּי אֶת-נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
 מֵעֲבָדִים אִתְּם וְאֶזְכֹּר אֶת-בְּרִיתִי: וְאִף קִדְמִי שְׁמִיעַ.
 יְת קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. דְּמִצְרַיִם מִפְּלִחִין בְּהוֹן. וּדְכִירְנָא יְת קִימִי:
 לְכֹן אָמַר לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי

— רס"י —

הארצות האל והקומות את השבועה אשר
 נשבעתי לאברהם, ואותה שבועה שנשבעתי
 לאברהם באל שדי, אמרתי ליעקב (בראשית
 ל"א י"א). אני אל שדי פרה ורבה וגוי ואת
 הארץ אשר וגוי, הרי שנדרתי להם ולא
 קימתי: כ' וגם אני. כמו שהצבתי והעמדתי
 הברית יש עלי לקים, לפיכך שמעתי את
 נאקת בני ישראל הנואקים: אשר מצרים
 מעבדים אתם ואזכר. אותו הברית. פי
 בברית בין הברתים אמרתי לו (בראשית ט"ז)
 וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי: ו לכן. על
 פי אותה השבועה: אמר לבני ישראל אני
 ה'. הנאמן בהבטחתי: והוצאתי אתכם. פי

באל שדי. הבטחות הבטחות ובכלן
 אמרתי להם אני אל שדי: ושמי ה' לא
 נודעתי להם. לא הודעתי אין פתיב כאן
 אלא לא נודעתי לא נפרתי להם במדת
 אמתות שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן
 לאמת דברי שהרי הבטחות ולא קימתי:
 ד' וגם הקמתי את בריתי וגוי. וגם
 כשנראיתי להם באל שדי הצבתי והעמדתי
 בריתי בני ובניהם: לתת להם את ארץ
 כנען. לאברהם בפרשת מילה נאמר (בראשית
 י"ב) אני אל שדי וגוי, (בראשית י"ח) ונתתי לך
 ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך, ליעקב
 (בראשית כ"ג) כי לך ולזרעך אתן את כל

תפסיר רס"ג

אנא אלה. אקסמת לאכרגכם
 מן תחת נקל אלמצריון.
 ואכלצכם מן כידמתהם.
 ואפככם בדראע ממדוידה.
 ואחכאם עצימה: ז) ואתכדכם
 לי אמה. ואכון לכם אלאהא.
 ותעלמון אני אלה רבכם.
 אלמכרגכם מן תחת נקל
 אלמצריון: ח) ואדכלכם אלי
 אלבלד. אלדי אקסמת באמרי.
 אן אעטיה אבראהים יצחאק
 ויעקוב. פאעטיה לכם חווא.
 אנא אלה אפי בדאלד:

אתכם מתחת סבלות
 מצרים והצלתי אתכם
 מעבדתם וגאלתי אתכם
 בזרוע נטויה ובשפטים
 גדלים: בכן. אימר לבני ישראל
 אנא יי. ואפיק יתכון. מגו דחוק פולחן
 מצראי. ואשייב יתכון מפולחנהון.
 ואפרוק יתכון בדרע מרמם. ובדינין
 רברבין: ז) ולקחתי אתכם לי
 לעם והייתי לכם לאלהים

וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם
 מתחת סבלות מצרים: ואקריב יתכון קדמי לעם. ואהוי
 לכון לאלה. ותדעון. ארי אנא יי אלהכון. דאפיק יתכון. מגו דחוק
 פולחן מצראי: ח) והבאתי אתכם אל-הארץ אשר
 נשאתי את-ידי לתת אתה לאברהם ליצחק
 וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני יהוה:
 ואעיל יתכון לארעא. דקיימית במימרי. למתן יתה. לאברהם ליצחק
 וליעקב. ואתין יתה לכון. ירותא אנא יי: ט) וידבר משה בן
 אל-בני ישראל ולא שמעו אל-משה מקצור

רס"ד

כן הבטחתינו (סס סס) ואחרי כן יצאו ברכוש גדול: סבלות מצרים. טורח משא מצרים: מנשאתי את ידי. הרימותיה להשבע בכסאי: ט ולא שמעו אל משה. לא קבלו תנחומין: מקצור רוח. כל מי שהוא מצר, רוחו ונשימתו קצרה ואינו יכול להאריך

תפסיר רס"ג

רוח ומעבדה קשה: ומליל
 משה. פן עם בני ישראל. ולא קבילו מן
 משה. מעיק רוח. ומפולחנא דהוה קשי
 עליהון: פ וידבר יהוה אל-
 משה לאמר: ומליל יי עם משה
 למימר: בא דבר אל-
 פרעה מלך מצרים וישלח
 את-בני-ישראל מארצו: עול מליל. עם פרעה מלכא
 דמצרים. וישלח ית בני ישראל מארעיה: זב וידבר משה
 לפני יהוה לאמר הן בני-ישראל לא-שמעו
 אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים:

• רס"י •

לנטות אהלו. ולא הרקרו אחר מדותי. ואתה
 אמרת (כ כג) למה הרעתה. ואין המקורש
 מתיישב אחר המקרא מפני כמה דברים
 אחת. שלא נאמר. ושמי ה' לא שאלו לי. ואם
 תאמר לא הודיעם שפך שמו. הרי תחלה
 כשנגלה לאברהם בין הבתרים נאמר
 (בראשית טו ז) אני ה' אשר הוצאתיך מאור
 כשדים. ועוד. היאך הסמיכה נמשכת
 בדברים שהוא סומך לכאן (פסוק כ) וגם אני
 שמעתי וגוי (פסוק ו) לכן אמר לבני ישראל.
 לכה אני אומר יתישב המקרא על פשוטו
 דבר דבור על אפניו. והדרשה תדרש.
 שנאמר (יחמיה כג כט) הלא כה דברי פאש
 נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע. מתחלק לכמה
 ניצוצות: יז ואיך ישמעני פרעה. זה אחד
 מעשרה קל וחמר שבתורה: ערל שפתים.
 אטום שפתים. וכן כל לשון ערלה אני אומר

בנשימתו. קרוב לענין זה שמעתי פרשה זו
 מרבי ברוך רבני אליעזר. והביא לי ראיה
 ממקרא זה (ישעי טז כג) בפעם הזאת אודיעם
 את ידי ואת גבורתי וידעו פי שמי ה' למדנו
 כשהקדוש ברוך הוא מאמן את דבריו אפילו
 לפרענות מודיע ששמו ה' וכל שפן האמנה
 לטובה. ורבותינו דרשוהו לענין שלמעלה.
 שאמר משה (לעיל כ כג) למה הרעתה. אמר
 לו הקדוש ברוך הוא חבל על דאבדין ולא
 משתכחין. יש לי להתאוונן על מיתת האבות.
 הרבה פעמים נגליתי אליהם באל שדי ולא
 אמרו לי מיה שמך. ואתה אמרת (לעיל ג יג)
 מה שמו מה אומר אליהם: וגם הקמותי וגוי.
 וכשבקש אברהם לקבור את שרה לא מצא
 קבר עד שקנה בדמים מרבים. וכן ביצחק
 ערערו עליו על הבארות אשר חפר. וכן
 ביצחק (בראשית לג יט) ויקן את חלקת השדה.

תפסיר דס"ג

יִקְבְּלוּ מִנִּי. פְּכִיף יִקְבַּל מִנִּי
פֶּרְעוֹן. וְאַנָּה אֶלְתָּג' אֶלְפִים:
(יג) פְּכִלִם אֵלֶּלֶה מוֹסִי וְהִרוֹן.
וְאוֹצֵאֵהֶמָּא בְּסִבְבַּ בְּנֵי
אֶסְרָאֵיל. וּבְסִבְבַּ פֶּרְעוֹן מְלֶךְ
מִצְרַיִם: (יד) הוֹלָאֵי רוֹיֶסָא בְּיֹת
אֲבָאֵי־אָדָם. בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכַר
אֶסְרָאֵיל. חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן
וּכְרָמֵי. הֲדֵיא עֲשָׂאִיר רְאוּבֵן

וּמְלִיל מֹשֶׁה. קָדָם יִי לְמִימְרֵי. הָא בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לָא קִבְּלוּ מִנִּי. וְאִי־כִדִּין יִקְבִּיל
מִנִּי פֶּרְעֵה. וְאַנָּה יִקִּיר מִמְּלִל: פ
וַיִּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן וַיֹּצִיֵם אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פֶּרְעֵה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹא־הֲרֹן. וּפְקִידְנֹן לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלוֹת פֶּרְעֵה
מִלְכָּא דְּמִצְרַיִם. לְאֶפְקָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: ס (שני)
וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית־אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכַר
יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וּכְרָמֵי אֵלֶּה
מְשֻׁפָּחַת רְאוּבֵן: אֵלֶּיִן רִישֵׁי בֵּית אֲבֹהֵתְהוֹן. בְּנֵי רְאוּבֵן
בּוֹכְרִיָּה דְּיִשְׂרָאֵל. חֲנוּךְ וּפְלוּא חֲצֵרוֹן וּכְרָמֵי. אֵלֶּיִן זְרַעֲתֵי רְאוּבֵן:

— רש"י —

וְאֵל פֶּרְעֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. צִוּם עָלָיו לְחַלֵּק
לוֹ כְּבוֹד בְּדִבְרֵיהֶם, זֶהוּ מְדַרְשׁוֹ. וּפְשׁוּטוֹ צִוּם
עַל דְּבַר יִשְׂרָאֵל וְעַל שְׁלִיחוּתוֹ אֶל פֶּרְעֵה.
וְדַבֵּר הַצְּוִי מִהוּ, מְפֹרֵשׁ בְּפִרְשֵׁי שְׁנֵיה
לְאַחַר סֵדֶר הַיַּחֲסָא, אֲלָא מִתּוֹךְ שֶׁהַזְכִּיר מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן הַפְּסִיק הָעֵנִין בְּאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית
אֲבוֹתָם (פְּסוּק יז) לְלַמְּדֵנוּ הֵיאֵךְ נִלְדוּ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּבְמִי נִתְיַחֲסוּ: יד אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית
אֲבוֹתָם. מִתּוֹךְ שֶׁהַזְכִּיר לַיַּחֲסָא שְׁבִטוֹ שֶׁל־לוֹ
עַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, בְּשִׁבִיל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הִתְחִיל
לַיַּחֲסָא דְּרַךְ תּוֹלְדוֹתָם מִרְאוּבֵן. וּבְפְּסִיקְתָּא
רַבְתִּי רְאִיתִי לְפִי שְׁקִנְטָרָם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם
לְשִׁלְשָׁה שְׁבִטִים הִלְלוּ בְּשַׁעַת מוֹתוֹ, חֲזַר

שְׁהוּא אָטוּם (יִרְמִיָּה ו י) עֲרָלָה אֲזֻנָּם, אָטוּמָה
מְשֻׁמוּעָה, (יִרְמִיָּה ט כה) עֲרָלֵי לֵב, אָטוּמִים
מִהֲבִין, (חֲזַקוּק ז טו) שְׁתֵּה גַם אֲתָה וְהָעֲרָל,
וְהָאֵטָם מְשֻׁכְרוֹת כּוֹס הַקְּלָלָה. עֲרָלַת בְּשָׂרָה,
שֶׁהִגִּיד אָטוּם וּמְכֻסָּה בָּהּ. (וִיקָרָא יט כג)
וְעֲרָלְתָם עֲרָלְתוֹ, עֲשׂוּ לוֹ אָטָם וְכִסּוּי אֲסוּר
שֶׁיִבְדִּיל בְּפָנָי אֲכִילְתוֹ, (סו) שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה
לְכֶם עֲרָלִים, אָטוּם וּמְכֻסָּה וּמְבָדֵל מִלְּאֲכָלוֹ:
יג וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. לְפִי
שְׁאֲמַר מֹשֶׁה (פְּסוּק יז) וְאַנִּי עֲרַל שְׁפֹתַיִם,
צִירְף לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַהֲרֹן לְהִיּוֹת
לוֹ לְפָה וּלְמַלְיָץ: וַיֹּצִיֵם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
צִוּם עֲלֵיהֶם לְהִנְהִיגֵם בְּנַחַת וּלְסַבּוֹל אוֹתָם:

תפסיר רס"ג

וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וַיְמִין
וְאַהֲד וַיְכִין וְצַחַר וְשָׂאוֹל
בֶּן־הַכְּנַעֲנִית אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
שְׁמֵעוֹן: וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן. יְמוּאֵל וַיְמִין
וְאַהֲד וַיְכִין וְצַחַר. וְשָׂאוֹל בֶּר כְּנַעֲנִיתָא.
אַלִּין זְרַעֲיָת שְׁמֵעוֹן: וְאַלֶּה
שְׁמוֹת בְּנֵי־לוֹי לְתַלְדֹתָם
גֵרְשׁוֹן וְקָהָת וּמֶרְרִי וּשְׁנַיִ
חַיִּי לֹוִי שִׁבְעַ וּשְׁלֹשִׁים

טו) ובני שמעון, ימואל וימין
ואהד ויכין וצחר. ושאוול אבן
אלכנעאנייה. האולי עשאייר
שמעון: טז) והולאי אסמא בני
לוי עלי תיאלידהם. גרשון.
וקהת ומררי. וסני חיוה לוי.
מאיה וסבעה ות'לאתין סנה:
יז) בני גרשון. לבני ושמעי
לעשאיירם: יח) ובני קהת.
עמרם ויצהר. וחברון ועזריאל.
וסני חיוה קהת. מאיה
ות'לאתיה ות'לאתין סנה:
יט) ובני מררי מחלי ומושי.

וּמֵאֵת שָׁנָה: וְאַלִּין שְׁמֵהָת בְּנֵי לֹוִי לְתַלְדֹתֵהוֹן. גֵרְשׁוֹן. וְקָהָת
וּמֶרְרִי. וּשְׁנַיִ חַיִּי לֹוִי. מֵאָה וּתְלַתִּין וּשְׁבַע שָׁנִין: יד) בְּנֵי גֵרְשׁוֹן
לְבָנֵי וְשְׁמַעִי לְמִשְׁפַּחַתָם: בְּנֵי גֵרְשׁוֹן. לְבָנֵי וְשְׁמַעִי
לְזַרְעֵיתֵהוֹן: יה) וּבְנֵי קָהָת עֶמְרָם וַיְצַהֵר וְחֶבְרוֹן
וְעִזִּיאֵל וּשְׁנַיִ חַיִּי קָהָת שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת
שָׁנָה: וּבְנֵי קָהָת. עֶמְרָם וַיְצַהֵר. וְחֶבְרוֹן וְעִזִּיאֵל. וּשְׁנַיִ חַיִּי קָהָת. מֵאָה
וּתְלַתִּין וּתְלַת שָׁנִין: יט) וּבְנֵי מֶרְרִי מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה

• רש"י •

עמרם וגוי. מחשבון זה אנו למדים על מושב
בני ישראל ארבע מאות שנה שאמר הכתוב,
שלא בארץ מצרים לבדה היה אלא מיום
שגלד יצחק שהרי קהת מיורדי מצרים היה,
חשוב כל שנותיו ושנות עמרם ושמונים
של-משה לא תמצאם ארבע מאות שנה,
והרבה שנים נבלעים לבנים בשני האבות:

הכתוב ויחסם כאן לבדם לומר שחשובים
הם: טו) ושני חיי לוי וגוי. למה נמנו שנותיו
של-לוי להודיע כמה ימי השעבוד, שכל זמן
שאחד מן השבטים קים לא היה שעבוד,
שנאמר (שמות 6) וימת יוסף וכל אחיו, ואחר
כך (שם 8) ויקם מלך חדש, ולוי האריך ימים
על כלם: יח) ושני חיי קהת ושני חיי

תפסיר דס"ג

הולאי עשאייר אלליואניין עלי תיאלידהם: כ) פתזוג עמרם. יוכבד עמותה קבל אן תחציר עליה. פולדת לה הרון ומוסי. וכאן סני תיאתה מאיה וסבעה ותילאתין סנה: כא) ובני יצהר. קרח ונפג וזכרי: כב) ובני עזיאל. מישראל ואלצפן וסתרי: כג) פתזוג הרון. אלישבע אבנה עמינדב אכית נחשון. פולדת לה. נדב ואביהוא. אלעזר ואיתמר: כד) ובני קרת. אסיר ואלקנה ואביאסף. הולאי עשאייר קרח:

משפחת הלוי לתלדתם:
ובני מררי מחלי ומושי. אלין. זרעית לוי לתולדתהון: **ב ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושנה:** ומאת שנה: ונסיב עמרם. ית יוכבד אחת אבוהי ליה לאתו. וילידת ליה. ית אהרן וית משה. ושני חיי עמרם.

מאה ותלתין ושבע שנין: **כא ובני יצהר קרח ונפג וזכרי:** ובני יצהר. קרח ונפג וזכרי: **כב ובני עזיאל מישראל ואלצפן וסתרי:** ובני עזיאל. מישראל ואלצפן וסתרי: **כג ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את נדב ואת אביהוא את אלעזר ואת איתמר:** ונסיב אהרן. ית אלישבע בת עמינדב. אחתיה דנחשון ליה לאתו. וילידת ליה. ית נדב וית אביהוא. ית אלעזר וית איתמר: **כד ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחת הקרחי:** ובני קרח. אסיר ואלקנה ואביאסף. אלין זרעית קרח:

— כ"י —

כ יוכבד דדתו. אחת אבוהי בת לוי אחות קרת: כג אחות נחשון. מכאן למדנו הנושא

תפסיר רס"ג

כה) ואלעזר אבן הרון. תזווג באמראה מן בנאת פוטיאל. פולדת לה פינחס. הולאי רויסא אבא אלליואנין לעשאיריהם: כו) המא הרון ומוסי. אלדי קאל אללה להמא. אכירגא בני אסראיל. מן בלד מצר עלי גיושהם: כז) המא אלמכאטבין פרעון מלך מצר. ליכירגא בני אסראיל מן מצר. המא מוסי והרון:

כד) ואלעזר בן-אהרן לקח-
לו מבנות פוטיאל לו
לאשה ותלד לו את-
פינחס אלה ראשי אבות
הלוים למשפחתם: ואלעזר
בר אהרן. נסיב ליה מבנת פוטיאל ליה
לאתו. וילידת ליה ית פינחס. אלין.
רישי אבהת ליאי לזרעיתהון:

כו) הוא אהרן ומשה אשר אמר יהוה להם
הוציאו את-בני ישראל מארץ מצרים
על-עבאתם: הוא אהרן ומשה. דאמר יי להון. אפיקו. ית בני
ישראל. מארעא דמצרים על חיליהון: כז) הם המדברים
אל-פרעה מלך-מצרים להוציא את-בני-
ישראל ממצרים הוא משה ואהרן: אנון. דממללין

— רס"י —

אשה צריף לבדוק באחיה: כה מבנות פוטיאל. מזרע יתרו שפטם עגלים לעבודה ורה. ומזרע יוסף שפטפט ביצרו: כו) הוא אהרן ומשה. אלו שהזכרו למעלה, שילדה יוכבד לעמרם, הוא אהרן ומשה. יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין זולק הדקדוק: כז) הם המדברים. במחברת בן אשר ז"ל המדברים, שוא שתחת המ"ם נח. ועל דקדוקו אנו סומכים. ובשאר המקרא נד (לשון מהר"ם): הוא משה ואהרן. בקצת תיגאן תיבת הוא בטפחא:

שמן המור (כ) הם המדברים. הה"א געני והשוא שבמ"מ נח כ"מ מחד"ד ממ"ש בשמואל א' פר' י"ח פס' ז'. המשחקות הה"א במארק והשוא נח. ואכמ"ל.

תפסיר דס"ג

כח) וְלִמָּוָה כָּאֵן פִּי יוֹם כִּי־אֵטֵב
 אֱלֹהִים מוֹסִי' פִּיהּ פִּי בְלֹד מִצְרַיִם:
 כט) קֵאל אֱלֹהִים לְמוֹסִי' אֲנֵא
 אֱלֹהִים. כָּלם פִּרְעוֹן מְלֹךְ מִצְרַיִם.
 בְּגִמִּיעַ מֵא אֲמַרְהָ בַּה:
 ל) פִּקְאֵל בֵּין יְדִיהֵ. הוֹדִיא אֲנֵא
 אֶלְתֵּג אֶלְפֵם וּפִיף יִסְמַע מְנִי
 פִּרְעוֹן: ז א) פִּקְאֵל אֱלֹהִים
 לֵה. אֲנַצִּיר. קֵד גְּעֵלְתֵּד
 אֶסְתַּאדָּא פִי אֲמַר פִּרְעוֹן.
 וְהָרוֹן אֲכִיד יִכּוֹן תִּרְגֵּמָנָד:

עם פרעה מלכא דמצרים. לאפקא ית
 בני ישראל ממצרים. הוא משה ואהרן:
כח ויהי ביום דבר יהוה
אל-משה בארץ מצרים:
 והוה. ביומא דמליל יי. עם משה בארעא
 דמצרים: **ס (שלישי) כט וידבר**
יהוה אל-משה לאמר אני
יהוה דבר אל-פרעה מלך

מצרים את כל-אשר אני דבר אליך: ומליל יי. עם
 משה למימר אנא יי. מליל. עם פרעה מלכא דמצרים. ית כל דאנא
 ממליל עמך: **ד ויאמר משה לפני יהוה הן אני**
ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה: ואמר משה
 קדם יי. הא אנא יקיר ממלל. ואיכדין. יקביל מני פרעה: **פ**
ו ויאמר יהוה אל-משה ראה נתתיך
אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך: ואמר
 יי למשה. חזי. דמניתך רב לפרעה. ואהרן אחיך יהי מתורגמןך:

— רש"י —

הענין, וכף היא השטה כאדם האומר נחזור
 על הראשונות:
 ז א נתתיך אלהים לפרעה. שופט ורודה
 לרדותו במכות ויסורין: **יהיה נביאך.**
 בתרגומו מתורגמן, וכן כל לשון נבואה
 אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות,
 והוא מגזרת (ישעי' נ יט) גיב שפתים,
 (משלי י לט) גיב חכמה, ויכל מהתנבות
 דשמואל (א' י יג). ובלעז קוראין לו פריקיי"ט:

כח ויהי ביום דבר וגוי. מחבר למקרא
 שלאחריו: כט וידבר ה'. הוא הדבור עצמו
 האמור למעלה (פסוק יט) בא דבר אל פרעה
 מלך מצרים, אלא מתוך שהפסיק הענין כדי
 ליחסם, חזר הענין עליו להתחיל בו: **אני ה'.**
 כדאי אני לשלחך ולקיים דברי שליחותי:
 ל ויאמר משה לפני ה'. היא האמירה
 שאמר למעלה (פסוק יז) הן בני ישראל לא
 שמעו אלי, ושנה הפתוב כאן כיון שהפסיק

תפסיר רס"ג

אֶתְּהָ תְדַבֵּר אֶת כָּל-
אֲשֶׁר אֶצְוֶה וְאַהֲרֹן אַחִידְךָ
יְדַבֵּר אֶל-פְּרַעֲהוּ וְשִׁלַּח
אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ:
 אֶת תַּמְלִיל. יֵת כָּל דְּאֶפְקֹדְנָךְ. וְאַהֲרֹן
 אַחִידְךָ יַמְלִיל עִם פְּרַעֲהוּ. וְיִשְׁלַח יֵת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעִיהָ: **וְאֲנִי אֶקְשֶׁה**
אֶת-לֵב פְּרַעֲהוּ וְהִרְבִּיתִי
אֶת-אֶתְּתִי וְאֶת-מוֹפְתֵי

(ב) אַנְתָּ תְּכַלֵּם הֲרוּן אַכִּידְךָ
 בְּגִמְיַע מֵא אַמְרֶךְ בֵּה. וְהֲרוּן
 אַכִּידְךָ יְכַלֵּם פְּרַעֲוֹן. לִיטְלַק בְּנֵי
 אִסְרָאֵל מִן בְּלָדָה: (ג) וְאַנָּה
 אֶצְעֵב קֶלֶב פְּרַעֲוֹן. וְאַכְתִּיר
 אִיִּאֲתִי. וּבְרָאֲהִינִי פִי בְּלָד מִצְרַיִם:
 (ד) וְלֹא יִקְבֵּל מִנְכֶם פְּרַעֲוֹן. חֲתִי
 אַחֵל אֶפְתִּי בְּאַלְמִצְרַיִם. וְאַכִּירְג
 גִּיּוּשֵׁי. קוּמִי בְּנֵי אִסְרָאֵל מִן
 בְּלָד מִצְרַיִם. בְּאַחְכָּאֵם עֲצִימָה:
 (ה) וְיַעֲלֹמוּן אֲלִמְצִרַיִם אֲנִי
 אֲלֵלָה. אֲדִיא אֲטִלְקֵת אֶפְאֲתִי

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְאֲנִי אֶקְשֶׁה יֵת לְבַא דְּפְרַעֲהוּ. וְאֶסְגִּי יֵת אֶתְּוֹתֶיךָ
וְיֵת מוֹפְתֵי בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם: וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פְּרַעֲהוּ
וְנִתְּתִי אֶת-יָדֶיךָ בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֵיךָ
אֶת-עַמִּי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטֵים
גְּדֹלִים: וְלֹא יִקְבֵּל מִנְכֹּן פְּרַעֲהוּ. וְאַתִּינִן יֵת מַחַת גְּבוּרְתִי בְּמִצְרַיִם.
וְאֶפִּיק יֵת חִילִּי. יֵת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם. בְּדִינִין רַבְרַבִּין:
וְיִדְעוּ מִצְרַיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה בְּנִטְתִּי אֶת-יָדֶיךָ

רס"י

שְׁלֵ-הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא פְּרַעֲוֹת עַל
 הָאֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה וְרָה פְּדֵי שִׁישְׁמַעוּ
 יִשְׂרָאֵל וְיִירָאוּ, שְׁנֶאֱמַר (פְּסִיכ ג ו) הַכְרַתִּי
 גוֹיִם נִשְׁמוּ פְּנוּתָם וְגוֹי, (שֵׁס ז) אֲמַרְתִּי
 אֶךְ תִּירָאֵי אוֹתִי תִקְחִי מוֹסֵר, וְאַף עַל פִּי
 כֵּן בְּחֻמְשׁ מִכּוֹת הֲרָאשׁוֹנוֹת לֹא נֶאֱמַר
 וְיִחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ, אֲלֵא וְיִחְזַק לֵב
 פְּרַעֲהוּ: כִּי אֶת יָדֶיךָ יֵד מִמֶּשׁ לְהַכּוֹת בָּהֶם:

אֶתְּהָ תְדַבֵּר. פַּעַם אַחַת כָּל שְׁלִיחוֹת
 וְשְׁלִיחוֹת כְּפִי שִׁשְׁמַעְתּוּ מִפִּי, וְאַהֲרֹן אַחִידְךָ
 יִמְלִיצֵנוּ וְיִטְעִימוּנוּ בְּאֶזְנֵי פְּרַעֲהוּ: **וְאֲנִי**
אֶקְשֶׁה. מֵאַחַר שֶׁהֲרִשִׁיעַ וְהִתְרִיס כְּנֶגְדִי
 וְגִלּוֹי לִפְנֵי שְׂאִין נַחַת רוּחַ בְּאֲמוֹת עוֹבְדֵי
 עֲבוּדָה וְרָה לְתַת לֵב שְׁלֵם לְשׁוֹב, טוֹב לִי
 שִׁיתְקַשֶּׁה לְבוֹ לְמַעַן הֲרַבּוֹת בּוֹ אוֹתוֹתֵי
 וְתִפְרִירוּ אַתֶּם אֶת גְּבוּרוֹתֵי. וְכֵן מִדְּתוֹ

תפסיד רס"ג

עליהם. ואכירגת בני אסראיל מן בינהם. (ו) פצנע מוסי וחרון. כמא אמרהמא אללה כדאך צנעו: (ז) וכאן מוסי אבן תמאנן סנה. וחרון אבן תלאתה ותמאנן סנה. חין פלמו פרעון: (ח) תם קאל אללה. למוסי וחרון קאילא: (ט) אדא פלמכס פרעון. וקאל אעטוני ברהאנא. פקל לחרון כד עצאך. ואטרחהא בין ידיה תציר תנינא: (י) פדכיל מוסי וחרון אלי פרעון. וצנעא כדאך כמא קאל אללה. וטרח חרון עצאה. בין ידי פרעון

על-מצרים והוצאתי את-
בני-ישראל מתוכם: וידעון
מצראי ארי אנא יי. כד ארים ית מחת
גבורתי על מצרים. ואפיק ית בני
ישראל מביניהון: ויעש משה
ואהרן כאשר צוה יהוה
אתם בן עשו: ועבד משה ואהרן.
כמא דפקיד יי. יתהון בן עבדו:
ומשה בן-שמןים שנה
ואהרן בן-שלש ושמנים
שנה בדברם אל-פרעה:

ומשה בר תמנן שנין. ואהרן. בר תמנן ותלת שנין. במללותהון עם
פרעה: פ פפפפ בספרי תימן (רביעי) ויאמר יהוה אל-משה
ואל-אהרן לאמר: ואמר יי. למשה ולאהרן למימר: ט כלי
ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת
ואמרת אל-אהרן קח את-מטך והשליך
לפני-פרעה יהי לתנין: ארי ימליל עמכון פרעה למימר.
הבו לבון אתא. ותימר לאהרן. סב ית חוטרך. ורמי קדם פרעה יהי
לתנינא: ויבא משה ואהרן אל-פרעה ויעשו-כן
כאשר צוה יהוה וישלך אהרן את-מטהו

— רס"י —

ט מופת. אות. להודיע שיש צרוך במי ששולח אתכם: לתנין. נחש:

תפסיר רס"ג

לפני פרעה ולפני עבדיו

ויהי לתנין: ועל משה ואהרן לות

פרעה. ועבדו כן. כמא דפקיד יי. ורמא

אהרן ית חוטריה. קדם פרעה. וקדם

עבדוהי והיה לתנינא: ויקרא גם-

פרעה לחכמים ולמכשפים

ויעשו גם-הם חרטמי

מצרים בלהטיהם כן: וקרא

אף פרעה. לחכימיא ולחרשיא. ועבדו אף אנון. חרשי מצרים.

בלחשיהון כן: וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם

ויבלע מטה-אהרן את-מטתם: ורמו גבר חוטריה.

והווי לתנינין. ובלע חוטרא דאהרן ית חוטריהון: ויחזק לב

פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה:

ואתקף לבא דפרעה. ולא קביל מנהון. כמא דמליל יי: ס

ויאמר יהוה אל-משה כבד לב

פרעה מאן לשלח העם: ואמר יי למשה. אתיקר לבא

וקואדה פצארת תנינא:

(יא) תם דעא פרעון.

באלחכמא ואלסחרה. וצנעו

כדיאך. עלמא מצר בכפיהם:

(יב) טרח כל רגל עצאה.

פצארת כאלתנאנין. פאבתלעת

עצא חרון עציהם: (יג) פאשתד

קלב פרעון. ולם יקבל מנהמא.

כמא קאל אללה: (יד) פקאל

אללה למוסי. קד תיקל קלב

פרעון. ואבא אן וטלק אלקום:

יא בלהטיהם. בלחשיהון ואין לו דמיון בפוקרא. ויש לדמות לו (בראשית ג כב) להט החרב המתהפכת. דומה שהיא מתהפכת על ידי לחש: יב ויבלע מטה אהרן. מאחר

זולק הורקדוק: יב כבד לב פרעה. התרגום בנוסחאות ישנות אתיקר, ובדפוסים יש גורסין אתיקר וי"ג יקיר. ובודאי שהגיהו כן ע"פ רש"י, ובאמת אין כוונת רש"י אל תרגום אונקלוס רק ר"ל שפירושו כן. ואין הכי נמי כיון לחלוק על תרגום אונקלוס. ויעויין ברא"ם דאע"פ שכבד הוא שם, מ"מ עבדינג מניה פועל עבר כמו זקן שהוא שם ועכ"ז עבדינג מניה פעולה, כמו ויהי כי זקן יצחק ע"ש:

תפסיר רס"ג

טו) אמיץ אליה באלג'דאה. הודיאה כ'ארג אלי' אלמא. וקף תלקאה עלי' שאטי אלגיל. ואלעצא. אלדי אנקלבת תעבאנא כ'דיהא ב'ידד: טו) וקל לה. אללה אלאה אלעבראנין בעתני אליד קאזלא. אטלק קומי. יעבדוני פי אלבר. והודיאד לם תקבל אלי' אללאן: יז) כ'דיא קאל אללה. בהדיה אלכ'לה תעלם. אני אללה אלמעאקב. האנא צ'ארב באלעצא אלתי פי ידי. אלמא אלדי פי אלגיל פינקלב דמא:

דפרעה. סריב לשלחא עמא: טו) לך אל-פרעה בפקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על-שפת היאר והמטה אשר-נהפך לנחש תקח בידך: איזיל לות פרעה בצפרא. הא נפיק למיא. ותתעתד לקדמותיה על ב'ף נהרא. וחוטרא. דאתהפך לחויא תסב בידך: טו) ואמרת אליו יהוה אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח

את-עמי ויעבדני במדבר והנה לא-שמעת עד-כה: ותימר ליה. יי. אלהא דיהודאי שלחני לותך למימר. שלח ית עמי. ויפלחון קדמי במדברא. והא לא קבילתא עד פ'ען: כה אמר יהוה בזאת תדע כי אני יהוה הנה אנכי מכה | במטה אשר-בידי על-המים אשר ב'יאר ונהפכו לדם: כדנן אמר יי. כ'דא תדע. ארי אנא יי. הא אנא. מ'חי בחוטרא דבידי. על מ'יא. דבנהרא ויתהפכון לדמא:

— רש"י —

טו הנה יצא המימה. לנקביו שהיה עושה עצמו אלוה ואומר שאינו צריך לנקביו ומשכים ויוצא לנילוס ועושה שם צרכיו: טז עד כה. עד הנה ומדרשו עד שתשמע ממני מכת בכורות, שאפתח בה כבה (יא ז) כה אמר ה' כחצות הלילה: יז ונהפכו לדם. לפי שאין גשמים יורדים במצרים, ונילוס עולה ומשקה את הארץ, ומצרים

תפסיר רס"ג

וְהִדַּגְהָ אֲשֶׁר-בֵּיָאֵר
תַּמּוֹת וּבֹאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאוּ
מִצְרַיִם לְשֹׂתוֹת מִיַּם

מִן-הַיָּאֵר: וְנוֹנִי דְבִנְהָרָא. יְמוֹתוֹן
וְיִסְרֵי נְהָרָא. וְיִלְאוֹן מִצְרַיִם. לְמִשְׁתֵּי מִיָּא

מִן נְהָרָא: ס יִסְרֵי וְיִאמֵר יְהוָה
אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-אַהֲרֹן
קַח מַטְּךָ וְנִטְהַר יַדְּךָ

עַל-מִימֵי מִצְרַיִם עַל-נְהָרְתָם | עַל-יִאֲרֵיהֶם
וְעַל-אַגְמֵיהֶם וְעַל כָּל-מְקוֹה מִימֵיהֶם וְיִהְיוּ-דָם

וְהִיָּה דָם בְּכָל-אֲרֶץ מִצְרַיִם וּבְעַצְמָם וּבְאֲבָנִים:
וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה. אָמַר לְאַהֲרֹן. סָב חוּטְרֶךָ וְאָרִים יַדְּךָ עַל מִיָּא
דְּמִצְרַיִם. עַל נְהָרֵיהוֹן עַל אֲרֵתֵיהוֹן וְעַל אַגְמֵיהוֹן. וְעַל כָּל בַּיִת כְּנִישֵׁת

מִימֵיהוֹן וְיִהְיֶה דְמָא בְּכָל אֲרֶעָא דְמִצְרַיִם. וּבְמִנֵּי אֲעָא וּבְמִנֵּי
אֲבָנָא: פ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר | צִוָּה
יְהוָה וַיִּרְם בַּמַּטֶּה וַיִּךְ אֶת-הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר

יח) ואלסמך אלדי פי אלניל, יתמאות ונתן אלניל. ויעגז אלמצריון. אן ישרבון מאא מן אלניל: יט) תים קאל אללה למוסי. קל להרון. כיד עצאך ומד ידך עלי מיאת אלמצריון. ואנהארם וכלגאנהם ואגאמהם וסאיר מלאם מיאהם פתציר דמא. ויכון דם פי גמיע בלד מצר. ופי אואני אלכישב ואלחגארה: כ) פצעך כדאך מוסי וחרון. כמא קאל

• רס"י •

נגרים העשויות בידי אדם משפת הנהר לשדות, ונילוס מימיו מתברכים ועולה דרך היאורים ומשקה השדות: **אגמיהם.** קבוצת מים שאינן נובעין ואינן מושכין, אלא עומדין במקום אחד, וקוין לו אישטניק: **בכל ארץ מצרים.** אף במרחצאות ובאמבטאות שבבתים: **ובעצם ובאבנים.** מים שבכלי עץ ובכלי אבן:

עובדים לנילוס, לפיכך הלקה את יראתם ואחר כך הלקה אותם: יח ונלאו מצרים. לבקש רפואה למי היאור שיהיו ראויין לשותות: יט אמר אל אהרן. לפי שהגין היאור על משה בשגשגה לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים, ולקה על ידי אהרן: נהרתם. הם נהרות המושכים בעין נהרות שלנו: יאריהם. הם ברכות

תפסיר דס"ג

אללה. ורפע אלעצא וצירב
אלמא אלדי פי אלגיל.
בחצרה פרעון וקנאדה.
פאנקלב גמיע אלמא אלדי פי
אלגיל דמא: כא) ואלסמד
אלדי פי אלגיל תמאות ונתן
אלגיל. ועגז אלמצריון. אן
ישרבו מנה מאא. פצאר אלדס
פי גמיע בלד מצר: כב) פצנע
כדיאך עלמא מצר בכפיהום
פאשתד קלב פרעון ולם
יקבל מנהמא כמא קאל
אללה: כג) תם ולא פרעון.
ודכיל אלי מנולה ולם ירד
באלה אלי הדא איצא:

לְעֵינַי פֶּרְעָה וְלֵעֵינַי עֲבָדָיו
וַיִּהְיוּ כָּל־הַמִּים אֲשֶׁר־
בַּיָּאֵר לְדָם: וְעַבְדוֹ בֶן־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.
כְּמֵא דַּפְקִיד יִי. וְאָרִים בְּחוּטְרָא וּמְחָא יֵת
מֵיָא דְבִנְהָרָא. לְעֵינַי פֶּרְעָה. וְלֵעֵינַי
עַבְדוּהִי. וְאִתְהַפִּיכוּ. כָּל מֵיָא דְבִנְהָרָא
לְדָמָא: טא) וְהִדְגָּה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר
מֵתָהּ וַיִּבְאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא־
יָכִלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מַיִם
מִן־הַיָּאֵר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־

אָרֶץ מִצְרַיִם: וְנוֹנִי דְבִנְהָרָא מִיתוּ

וּסְרֵי נְהָרָא. וְלֹא יָכִילוּ מִצְרָאִי. לְמִשְׁתֵּי מֵיָא מִן נְהָרָא. וְהָוָה דְּמָא בְּכָל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם: כב) וַיַּעֲשׂוּ־בֶן חַרְטֻמִּי מִצְרַיִם
בְּלִטְיָהֶם וַיַּחְזֹק לֵב־פֶּרְעָה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: וְעַבְדוֹ בֶּן־חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם בְּלַחֲשִׁיהוֹן.
וְאִתְקַף לְבָא דְּפֶרְעָה וְלֹא קָבִיל מְנַהוֹן. כְּמֵא דְּמַלִּיל יִי: כג) וַיִּפֹּן
פֶּרְעָה וַיִּבֵּא אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לְבֹו גַם־לְזֹאת:
וְאִתְפְּנִי פֶּרְעָה. וְעַל לְבֵיתֶיהָ. וְלֹא שׁוּי לְבִיָּה אַף לְדָא:

— כ"י —

כג בלטיהם. לחש שאמרין אותו בלט
ובחשאי. ורבותינו אמרו בלטיהם מעשה
שדים, בלטיהם מעשה כשפים: ויחזק לב
פרעה. לומר על ידי מכשפות אתם עושים
בן, תבן אתם מכניסין לעפריים, עיר שבלה
תבן, אף אתם מביאין מכשפות למצרים
שבלה כשפים: כג גם לזאת. למופת
המשה, שנהפך לתנין ולא לזה שלדם:

תפסיר רס"ג

כָּל-מִצְרַיִם וַיַּחֲפְרוּ
 סְבִיבֹת הַיָּאֵר מִיַּם לְשֹׁתוֹת
 כִּי לֹא יָכֹלוּ לְשֹׁתֵת מִמֵּי
 הַיָּאֵר: וַחֲפְרוּ כָּל מִצְרָאִי
 סַחֲרָנוֹת נִהְרָא מִיָּא
 לְמִשְׁתֵּי אֲרִי לֹא יָכִילוּ
 לְמִשְׁתֵּי מִמֵּי דְבִנְהָרָא: כֹּה וַיִּמְלֵא
 שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-
 יְהוָה אֶת-הַיָּאֵר: וּשְׁלִימוּ שְׁבַעַא

כד) ואחפתפר גמיע אלמצריון.
 תואלי אלניל אבארא לישרבו
 מנהא. אדי לם יטיקו אן
 ישרבו. מן מא אלניל:
 כה) ולמא כמלת סבעה איאם.
 בעד מא צרב אללה אלניל
 בדאלד: כו) פקאל אללה
 למוסי. אדכיל אלי פרעון.
 וקל לה. כדיא קאל אללה.
 אטלק קומי יעבדוני. כז) פאן
 אבית אן תטלקהום. האנא
 צאדם תכמד באלצ'פאדע:
 כח) ותסעי מן אלניל

יִמִּין: בְּתַר דְּמַחָא יִי יַת נְהָרָא: פ

כֹּה וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-
 יְהוָה אֶת-הַיָּאֵר: וּשְׁלִימוּ שְׁבַעַא
 יִמִּין: בְּתַר דְּמַחָא יִי יַת נְהָרָא: פ
 כֹּה וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-
 יְהוָה אֶת-הַיָּאֵר: וּשְׁלִימוּ שְׁבַעַא
 יִמִּין: בְּתַר דְּמַחָא יִי יַת נְהָרָא: פ
 כֹּה וַיִּמְלֵא שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת-
 יְהוָה אֶת-הַיָּאֵר: וּשְׁלִימוּ שְׁבַעַא
 יִמִּין: בְּתַר דְּמַחָא יִי יַת נְהָרָא: פ

❖ רבדערי בספרי תימן ❖

— רש"י —

נגף את כל גבולך. מכה, וכן כל לשון
 מגפה אינו לשון מיתה אלא לשון מכה, וכן
 (שמות כא כז) ונגפו אשה הרה, אינו לשון
 מיתה, וכן (ירמיה יג טז) ובטרום ותנגפו
 רגליכם, (ספרי טז יג) פן תגוף באבן רגליך,
 (ישעיה ס יד) ולאבן נגף: כה ועלו. מן היאור:
 בביתך. ואחר כך בבתי עבדיך. הוא התחיל

כח וימלא. מנגן שבעת ימים, שלא שב
 היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת
 רביע חדש ושלישה חלקים היתה מעיד
 ומתרה בהם: כז ואם מאן אתה. ואם סרבן
 אתה. מאן כמו ממאן, מסרב, אלא כנה
 האדם על שם המפעל, כמו (איוב טז יג) שלו,
 (ירמיה מח יא) ושקט, (מלכים א' כ מג) סר וזעף:

תפסיר דס"ג

אלצ'פאדע. ותצעד ותדכל פי
 ביתך. ופי כ'דר מצ'געד ועלי
 סרירך. ופי תנאניך ומעאגנד:
 (כט) ופי גסמד וגסס קומד
 וקואדך. תצעד אלצ'פאדע:
 ח א) פקאל אללה למוסי. קל
 להרון. מד ידך בעצאך. עלי
 אלאנהאר ואלכ'לגאן
 ואלאגאם. ואצעד אלצ'פאדע
 עלי ב'לד מצר: ב) פמד הרון
 ידה. עלי מיאת אלמצריון.
 פצעד אלצ'פאדע. וגטא ב'לד
 מצר: ג) וצנע. כ'ראך אלעלמא

ובאו בביתך ובחדר
 משכבך ועל-מטתך
 ובבית עבדיך ובעמך
 ובתנוריך ובמשארותיך:
 וירבי נהרא עורדעניא. ויסקון וייעלון
 בביתך. ובאדרון בית משכבך ועל
 ערסתך. ובבית עבדך ובעמך. ובתנורך
 ובאצותך: כט ובכה ובעמך
 ובכל-עבדיך יעלו
 הצפרדעים: ובך ובעמך ובכל

עבדך. יסקון עורדעניא: ח ויאמר יהוה אל-משה
 אומר אל-אהרן נטה את-ידך במטך על-
 הנהרות על-היארים ועל-האגמים והעל את-
 הצפרדעים על-ארץ מצרים: ואמר יי למשה. אימר
 לאהרן. ארים ית ידך בחוטרך. על נהריא. על ארתיא ועל אגמיא.
 ואסיק ית עורדעניא על ארעא דמצרים: ב ויט אהרן את-
 ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את-
 ארץ מצרים: וארים אהרן ית ידה. על מיא דמצראי. וסליקו
 עורדעניא. וחפו ית ארעא דמצרים: ג ויעשו כן החרטמים

— רס"י —

בעצה תחלה (שמות ט ט) ויאמר אל עמו. ח ז ותעל הצפרדע. צפרדע אחת הייתה
 וממנו התחילה הפרענות: כט ובכה ובעמך. והיו מפין אותה והיא מתנת נחילים נחילים
 בתוך מעיהם נכנסין ומקרקריין: והו מדרשו. ופשוטו יש לומר שרוץ

תפסיר רס"ג

בכ'פיהום. ואצעדו אלצ'פאדע
עלי' בלד מצר: ד) פדעא פרעון
במוסי' והרון. וקאל אשפעו
אלי' אללה. יזיל אלצ'פאדע.
עני וען קומי. חתא אטלק
אלקום. ודבחו ללה: ה) קאל לה
מוסי' אקתרח עלי. מתא תשא
אן אשפע לך. ולקוואדך וקומך.
פניקטע אלצ'פאדע. ענד וען
מנאזלך. ותבקא פי אלניל פקט:

**בְּלִטְיָהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־
הַצְּפֹרְדַּיִם עַל־אֲרֶץ
מִצְרַיִם: וַעֲבְדוּ בֶן חָרְשֵׁיא
בְּלַחֲשִׁיהוֹן. וַאֲסִיקוּ יָת עוֹרְדֵּעֲנִיא עַל
אֲרֶעָ דְּמִצְרַיִם: וַיִּקְרָא פְּרַעְיָה
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר
הֲעֲתִירוּ אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר
הַצְּפֹרְדַּיִם מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי וַאֲשַׁלַּח אֶת־הָעַם
וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה: וַיִּקְרָא פְּרַעְיָה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַאֲמַר צְלוּ קָדָם יי.
וַיַּעֲדִי עוֹרְדֵּעֲנִיא. מִנִּי וּמֵעַמִּי. וַאֲשַׁלַּח יָת עַמָּא. וַיִּדְבַּחוּן קָדָם יי:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפְרַעְיָה הֲתִפְאָר עָלַי לְמַתִּי |
אֲעֲתִיר לָךְ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלַעֲמֹךָ לְהַכְרִית
הַצְּפֹרְדַּיִם מִמֶּךָ וּמִבְּתֶיךָ רַק בֵּיאַר תִּשְׁאֲרֶנָּה:
וַאֲמַר מֹשֶׁה לְפְרַעְיָה שְׂאֵל לָךְ גְּבוּרָא הֵב לָךְ זְמַן. לְאַמְתִּי אֲצַלִּי
עֲלֶךָ. וְעַל עַבְדְּךָ וְעַל עַמְּךָ. לְשִׁיצָאָה עוֹרְדֵּעֲנִיא. מִנְּךָ וּמִבְּתֶךָ.**

• רס"י •

וּתְרַאָה אִם אֲשָׁלִים דְּבָרִי לְמוֹעֵד שְׁתִּקְבַּע לִי.
אִלּוּ נֶאֱמַר מְתִי אֲעֲתִיר, הִיָּה מִשְׁמַע מְתִי
אֲתַפְּלַל, עֲכָשְׁיוּ שְׁנֶאֱמַר לְמַתִּי מִשְׁמַע אָנִי
הַיּוֹם אֲתַפְּלַל עֲלֶיךָ שְׁיִכְרְתוּ הַצְּפֹרְדַּיִם לְזְמַן
שְׁתִּקְבַּע עָלַי, אָמּוֹר לְאַיְזָה יוֹם תִּרְצָה
שְׁיִכְרְתוּ. אֲעֲתִיר, הֲעֲתִירוּ, וְהֲעֲתַרְתִּי, וְלֹא
נֶאֱמַר אֲעֲתֵר עֲתָרוּ וְעֲתַרְתִּי, מִפְּנֵי שְׂכַל לְשׁוֹן
עֲתֵר הַרְבּוֹת פִּלְל הוּא, וְכֹאֲשֶׁר יֹאמֵר הַרְבּוּ,
אֲרַבְּהָ, וְהַרְבִּיתִי לְשׁוֹן מִפְּעִיל, כִּן יֹאמֵר,
אֲעֲתִיר, הֲעֲתִירוּ, וְהֲעֲתַרְתִּי דְּבָרִים, וְאָב

הַצְּפֹרְדַּיִם קוֹרָא לְשׁוֹן יְחִידוֹת. וְכֵן (לכּל יד)
וּתְהִי הַכְּנָם, הַרְחִישָׁה דוּלִיכִי"ס זלעז, וְאָף
וּתַעַל הַצְּפֹרְדַּע גִּינּוּלִיכִי"ס זלעז [רְחִישַׁת
צְפֹרְדַּיִם]: כ הַתִּפְאָר עָלַי. כְּמוֹ (ישׁעִיכ י טו)
הִיִּתְפָּאֵר הַגְּרוֹן עַל הַחֲצֵב בּוּ, מִשְׁתַּבַּח לִזְמֵר
אָנִי גְדוֹל מִמֶּךָ וּנְטִי"י זלעז [לְהַתִּפְאָר]. וְכֵן
הַתִּפְאָר עָלַי, הַשְׁתַּבַּח לְהַתְחַבֵּם וּלְשִׂאוֹל
דְּבַר גְדוֹל וְלִזְמֵר שְׂלֵא אוּכַל לַעֲשׂוֹתוֹ: לְמַתִּי
אֲעֲתִיר לָךְ. אֵת אֲשֶׁר אֲעֲתִיר לָךְ הַיּוֹם עַל
הַכְּרַתַּת הַצְּפֹרְדַּיִם, לְמַתִּי תִרְצָה שְׁיִכְרְתוּ.

תפסיד רס"ג

(ו) קאל ג'דא. קאל כמא קלת. לפי תעלם. אנה לים מתל אללה רבנא: (ז) אד' תזול אלצ'פאדע. ענד וען מנאזלד וקואדד וקומד. ותבקא פי אלניל פקט: (ח) פלמא כ'רג מוסי' ודרון מן ענד פרעון דעי' מוסי' אלי' אללה. בסבב אלצ'פאדע אלתי אחלהא בפרעון: (ט) פצנע אללה כמא קאל מוסי'. פתמאות אלצ'פאדע. מן אלביות ואלדור ואלצ'יאע: (י) וגמעהא אנאבירא

לְחֹד דְּבִנְהָרָא יִשְׁתְּאַרוּן: **וַיֹּאמֶר**
לְמַחַר וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ
לְמַעַן תִּדְעַ כִּי־אֵין כִּיְהוֹה
אֱלֹהֵינוּ: וַאֲמַר לְמַחַר. וַאֲמַר
 כְּפִתְגָמְךָ. בְּדִיל דְּתִדְעַ אָרִי לִית בֵּין
 אֱלֹהֵנָא: **(חַעֲשִׂי)** **וְסָרוּ**
הַצְּפַרְדְּעִים מִמֶּךָ וּמִבְּתִידְךָ
וּמִעֲבָדֶיךָ וּמִעַמְךָ רַק בֵּי־אֶרֶץ
תְּשֹׂאֲרֵנָה: וַיַּעֲדוּן עוֹרְדֵּעֲנִיא. מִנְךָ

וּמִבְּתִיךָ. וּמִעֲבָדֶיךָ וּמִעַמְךָ. לְחֹד דְּבִנְהָרָא יִשְׁתְּאַרוּן: **ח וַיֵּצֵא**
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעַם פְּרַעֲה וַיֵּצְעֶק מֹשֶׁה אֶל־
יְהוָה עַל־דְּבַר הַצְּפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־שָׁם לְפַרְעֹה:
 וּנְפַק מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן מַלּוֹת פְּרַעֲה. וְצִלִּי מֹשֶׁה קָדַם יְיָ. עַל עֵיסַק
 עוֹרְדֵּעֲנִיא דְּשׁוּי לְפַרְעֹה: **ט וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדַבְּרֵי מֹשֶׁה**
וַיָּמָתוּ הַצְּפַרְדְּעִים מִן־הַבְּתִים מִן־הַחֲצֵרוֹת וּמִן־
הַשָּׂדֵת: וְעַבְדֵי יְיָ כְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה. וּמִיתוּ עוֹרְדֵּעֲנִיא. מִן בְּתִיא מִן
 דְּרֵתָא וּמִן חַקְלֵתָא: **ד וַיֵּצְבְּרוּ אַתֶּם חֲמָרָם חֲמָרָם**

•————— רס"י —————•

לכלם והעתרתם עלי דבריכם (יחזקאל לה יג). למחר: יחמרם חמרם. צבורים צבורים הרביתם: ויאמר למחר. התפלל היום בתרגומו דגורין- גלים: יא והכבד את לבו. שיפרתו למחר: ח ויצא ויצעק. מיד שיפרתו לשון פעול הוא. כמו (בראשית יב ט) הלוך וזלק הדקדוק: כי אין פני אלהינו. בתיגאן הטפחא בתיבת פלי, וכ"כ מהרי"ב בתאג שלו:

תפסיר רס"ג

וּתְבֹאֵשׁ הָאָרֶץ: וּכְנָשׁוּ יִתְהוֹן
 דְּגֹרִין דְּגֹרִין וְסָרְיָאוּ עַל אַרְעָא:
וַיֵּרָא פְרַעֲהַּ כִּי הִיְתָה
הַרוּחָה וְהִכְבִּד אֶת-לְבָוֹ
וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כְּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה: וַחֲזָא פְרַעֲהַּ. אַרְי הָוֹת
 רֹחַתָּא. וַיִּקַּר יְת לְבִיָּהּ. וְלֹא קִבִּיל מִנְהוֹן.
כִּמָּא דְמַלִּיל יי: ס וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-
אַהֲרֹן נִטֶּה אֶת-מִטְּךָ
וְהָד אֶת-עַפְרַת הָאָרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶם בְּכָל-אֶרֶץ
מִצְרַיִם: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אֵימַר לְאַהֲרֹן. אַרְיִים יְת חוּטְרֶךְ. וּמַחֵי יְת
 עַפְרָא דְאַרְעָא. וְיְהִי לְקַלְמֶתָא בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם: **וַיַּעֲשׂוּ-כֵן**
וַיִּטְּ אַהֲרֹן אֶת-יָדוֹ בְּמִטְּהוֹ וַיִּךְ אֶת-עַפְרַת הָאָרֶץ
וַתְּהִי הַכֹּנֶם בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל-עַפְרַת הָאָרֶץ
הָיָה כֹנֶם בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: וְעַבְדוּ כֵן. וְאַרְיִים אַהֲרֹן
 יְת יָדִיהָ בְּחוּטְרִיהָ וּמַחָא יְת עַפְרָא דְאַרְעָא. וְהָוֹת קַלְמֶתָא. בְּאַנְשָׂא
 וּבַבְּעִירָא. כָּל עַפְרָא דְאַרְעָא. הָוֹת קַלְמֶתָא בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם:

רס"י

וְנִטְוֵעַ, וְכֵן (מַלְכִּים ז' ג כז) וְהַכּוֹת אֶת מוֹאֲב, (שְׁמוֹ"א כז יג) וְשָׂאוֹל לוֹ בְּאַלְהִיִּם, (מַלְכִּים א' כ לו) הַכּוֹה וּפָצַע: **כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'.** וְהִיכֵן דִּבֶּר (שְׁמוֹת ז' ז) וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרַעֲהַּ: **יב אָמַר**

אֶל אַהֲרֹן. לֹא הָיָה הָעַפְרַת כְּדָאֵי לְלִקּוֹת עַל יְדֵי מֹשֶׁה לְפִי שְׁהֲגִין עֲלָיו כְּשֶׁהֲרַג אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֶהוּ בַחֹל וְלָקַח עַל יְדֵי אַהֲרֹן: **יג וַתְּהִי הַכֹּנֶם.** הַרְחִישָׁה דוֹלִיכִי"א זַלְעָז [רְחִישַׁת כֹּנֶם]:

תפסיר רס"ג

(יד) פִּצְנַע כְּדִיאָךְ אֲלֻעֲלָמָא
בְּכִי־פִיָּהוּם. לִיכְרָגוּ אֲלֻקְמַל וְלֹם
יִטְיָקוּ. פִּתְבַּת אֲלֻקְמַל. פִּי
אֲלֻנָּאס וְאֲלֻבְהָאִים: טו) פִּקְאֵלֵת
אֲלֻעֲלָמָא לְפִרְעוֹן. הִדִּיא גְרִיחָה
מִן עֵנַד אֲלֻלָּה. פִּאֲשִׁתֵּד קֻלְבָּה
וְלֹם יִקְבַּל מִנְהוֹן. כְּמָא קֻאֵל
אֲלֻלָּה: טז) וְקֻאֵל אֲלֻלָּה לְמוֹסִי.
אֲדֻלַּג בְּאֲלֻגְדָּאָה וְקֻף בֵּין יְדֵי
פִּרְעוֹן. הוֹדִיאָה כִּיאֲרָג אֲלֵי
אֲלֻמָּא. וְקֻל לֵה. כְּדִיא קֻאֵל
אֲלֻלָּה. אֲטֻלַּק קוֹמִי יַעֲבֹדוּנִי:
(יז) לְאַנְדֵּךְ אֵן אֲבִית אֵן
תִּטְלַק קוֹמִי. הָאֲנָא בְּאֵעֵתִי

וַיַּעֲשׂוּ-בֶן הַחֲרָטִמִּים
בְּלִטְיָהֶם לְהוֹצִיא אֶת-
הַפְּנִים וְלֹא יָכְלוּ וְתֵהִי
הַפְּנִים בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה:
וַעֲבָדוּ בֶן חָרְשֵׁיא בְּלַחֲשִׁיהוֹן. לְאַפְקֵא יֵת
קֻלְמָתָא וְלֹא יָכְלוּ. וְהוֹת קֻלְמָתָא:
בְּאַנְשָׁא וּבְבַעֲרָא: טז) וַיֹּאמְרוּ
הַחֲרָטִמִּים אֶל-פִּרְעֹה אֶצְבַּע
אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֹק לִב-
פִּרְעֹה וְלֹא-שָׁמַע אֱלֹהִים

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: וַאֲמָרוּ חָרְשֵׁיא לְפִרְעֹה. מַחָא מִן קָדָם יי

הִיא. וְאַתְקֻף לְבָא דְפִרְעֹה וְלֹא קֻבִּיל מִנְהוֹן. כְּמָא דְמִלִּיל יי: ס

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲשִׁבֶם
בְּבִקְרָה וְהִתְיַצַּב לְפָנַי פִּרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמִּימָה
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח עַמִּי

וַיַּעֲבֹדֵנִי: וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה. אֶקְדִּים בְּצַפְרָא וְאַתְעֵתֵד קָדָם פִּרְעֹה.

הָא נָפִיק לְמִיָּא. וְתִימַר לִיָּה. כְּדָנָן אָמַר יי. שְׁלַח עַמִּי וַיִּפְלַחוּן קָדָמִי:

כִּי אִם-אֵינְךָ מְשַׁלַּח אֶת-עַמִּי הֲנִנִּי מִשְׁלִיחַ

— רס"י —

היא: כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'. (ז) וְלֹא יִשְׁמַע
אֲלֵיכֶם פִּרְעֹה: י מִשְׁלִיחַ בְּךָ. מְגֵרָה בְּךָ, וְכֵן
(דברים לז כד) וְשָׁן בְּהַמּוֹת אֲשַׁלַּח בָּם, לְשׁוֹן
שְׁשׁוּי אִינִיטִי"כ דִּלְעוּ: אֶת הָעֶרְב. כָּל מִינֵי

יֵד לְהוֹצִיא אֶת הַפְּנִים. לְבִרְאֲתָם מִמְּקוֹם
אֲחֵר: וְלֹא יָכְלוּ. שְׁאִין הַשֵּׁד שׁוֹלֵט עַל בְּרִיָּה
פְּחוּתָה מִכְּשִׁעוּרָה: טו אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא.
מִכָּה זֶה אֵינָה עַל יְדֵי כְּשָׁפִים, מֵאֵת הַמְּקוֹם

תפסיר רס"ג

בְּךָ וּבְעַבְדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ
 וּבְבַתֶיךָ אֶת־הָעָרֹב וּמְלֹאוֹ
 בְּתֵי מִצְרַיִם אֶת־הָעָרֹב
 וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הֵם
 עָלֶיהָ: אָרִי אִם לִי־תֶךָ מְשַׁלַּח יָת עַמִּי.

עליך (י"ג אליך). ועלי קודאך
 וסאיר קומך. ומנאזלך כלט
 אלוחש. חתא תמתלי מנה ביות
 אלמצריון. ואלארץ אלדי הם
 עליהא: יח) ואבין פי דיאלך
 אליום בלך אלסדיר. אלדי
 קומי מקים בה. ללא יכון תם
 וחש. לכי תעלם. אני אללה
 מסלט עלי גמיע אלעאלם:
 יט) ואצייר פדאא לקומי ממו
 יחל בקומך. גידא תכון תדיה
 אלאיה: כ) פצנע אללה פדיאך.

הֲאֵנָּה מְשַׁלַּח בְּךָ. וּבְעַבְדְּךָ וּבְעַמֶּךָ.
 וּבְבַתְּךָ יָת עָרוּבָא. וְיַתְמָלוֹן. בְּתֵי מִצְרָאִי
 יָת עָרוּבָא. וְאֶף אַרְעָא דְאַנּוֹן עֲלֶיהָ:
 וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא

אֶת־אֶרֶץ גִּשׁוֹן אֲשֶׁר עָמַד עָלֶיהָ לְבַלְתִּי
 הַיּוֹת־שָׁם עָרֹב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי יְהוָה בְּקִרְבִּי

הָאֶרֶץ: וְאֶפְרַיִם בְּיוֹמָא הַהוּא יָת אַרְעָא דְגִשׁוֹן. דְּעַמִּי שְׂרִי עֲלֶיהָ.
 בְּדִיל דְּלֹא לְמַהוּי תַּמָּן עָרוּבָא. בְּדִיל דְּתִדְעַ. אָרִי. אֲנָא יי שְׁלִיט בְּגוֹ
 אַרְעָא: [שש"י] יט) וְשִׁמְתִּי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ

לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה: וְאֲשׁוּי פּוֹרְקוֹן לְעַמִּי. וְעַל עַמֶּךָ
 אִיתִי מַחָא. לְמַחֵר יְהִי אֶתָּא הַדִּין: ב) וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן וַיָּבֵא

• רש"י •

והומים וכו. פדאיתא במדרש רבי תנחומא:
 יש והפליתי. והפרשתי. וכן (שמו"ט ט ד)
 והפלה ה' וכן (דברים ל יב) לא נפלאה היא
 ממך. לא מבדלת ומפרשת היא ממך: למען
 תדע כי אני ה' בקרב הארץ. אף על פי
 ששכינתי בשמים גזרתי מתקיימת בתחתונים:
 יט) ושמתי פדת. שיבדיל בין עמי ובין עמך:

חיות רעות ונחשים ועקרבים בערבוביא והיו
 משחיתים בהם. ויש טעם בדבר באגדה בכל
 מכה ומכה למה זו ולמה זו. בטכסיסי
 מלחמות מלכים בא עליהם. בסדר מלכות
 בשצרה על עיר. בתחלה מקלקל מעינותיה.
 ואחר כך תוקעין עליהם ומריעין בשופרות
 ליראם ולבהלם. וכן הצפרדעים מקרקרים

זולק הדקדוק: "ומלאו בתי מצרים. תרגום כ"י מצרים:

תפסיר דס"ג

וְדָכַל וְחַשׁ כְּתִיר. אֱלֹהֵי בַיִת
פִּרְעוֹן וּבֵית קְנֹאֲדָה. וּגְמִיעַ בְּלֶדְ
מִצְרַיִם. אֲנַפְסָד מִן קָבֵל אֱלֹחֵשׁ:
כא) פִּדְעָא פִּרְעוֹן בְּמוֹסֵי וְהִרְוֹן.
וְקָאֵל. אֲמַצִּי אֲדַבְּחוּ לְרַבְּכֶם פִּי
אֱלֹהֵיכֶם: (כב) קָאֵל מוֹסֵי. לֹא
נְטִיק אִן נַעֲנַע דִּיאֲלֵךְ. לֹאִן מֵא
יִפְרָה אֱלֹמִצְרִיּוֹן. נְדַבְּחָה לְלֹה
רַבְּנָא. פִּהֵל נְדַבַּח מֵא יִפְרָהוּנָה
אֱלֹמִצְרִיּוֹן. פְּחַצְרֵתְהוֹם וְלֹא
יִרְגְּמוּנָא: (כג) לֶכֶן מִסָּאֲפֵה
תִּלְאֲתֵיהּ אִיאָם. נְסִיר פִּי
אֱלֹהֵי. נְדַבַּח לְלֹה רַבְּנָא.

עָרַב כְּבֹד בַּיִתָּהּ פִּרְעָה
וּבֵית עֲבָדָיו וּבְכָל-אֶרֶץ
מִצְרַיִם תִּשְׁחַת הָאֶרֶץ
מִפְּנֵי הָעֲרָב: וְעָבַד יְיָ כִּן. וְאַתָּה
עָרוּבָא תִּקְיָף. לְבַיִת פִּרְעָה וּלְבַיִת
עֲבָדוֹהִי. וּבְכָל אֶרֶץ דְּמִצְרַיִם.
אֲתַחַבְּלַת אֶרֶץ מִן קָדָם עָרוּבָא:
כא) וַיִּקְרָא פִּרְעָה אֶל-מֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר לְכוּ זַבְּחוּ
לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ: וַיִּקְרָא פִּרְעָה.

לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַיֹּאמֶר. אִיזִילוּ. דַּבְּחוּ קָדָם אֱלֹהֵינוּ בְּאֶרֶץ:
כב) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כִּן כִּי תִוְעַבְתָּ
מִצְרַיִם נִזְבַּח לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח
אֶת-תִּוְעַבְתָּ מִצְרַיִם לַעֲשִׂינָהֶם וְלֹא יִסְקְלֵנוּ:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. לֹא תִקְיִן לְמַעַבְדִּי כִּן. אֲרִי בְּעִירָא דְּמִצְרַיִם דְּחֵלִין לִיָּה,
מִנִּיָּה אֲנַחְנָא נְסָבִין. לְדַבְּחָא קָדָם יְיָ אֱלֹהֵנָא. הָא נְדַבַּח. יֵת בְּעִירָא
דְּמִצְרַיִם דְּחֵלִין לִיָּה. וְאַנּוֹן יְהוֹן חֲזוֹן הֵלֵא יִימְרוֹן לְמַרְגְּמָנָא: כג) וַיִּרְדֵּךְ
שְׁלֹשֶׁת יָמִים גֵּלְךָ בַּמִּדְבָּר וּזְבַחְנוּ לִיהוָה

• דס"י •

כ) תִּשְׁחַת הָאֶרֶץ. נִשְׁחַתְתָּה הָאֶרֶץ. עֲמוֹן, וְאַצֵּל יִשְׂרָאֵל קוֹרָא אוֹתָהּ תִּוְעַבְתָּ.
אֲתַחַבְּלַת אֶרֶץ: כא) זַבְּחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ. בְּמִקוֹמְכֶם, וְלֹא תִלְכוּ בַּמִּדְבָּר:
כב) תִּוְעַבְתָּ מִצְרַיִם. יִרְאֵת מִצְרַיִם, כְּמוֹ (מַלְכִים ז' כג יג) וּלְמַלְכֶם תִּוְעַבְתָּ בְּנֵי
וְלֹא יִסְקְלֵנוּ. בְּתַמִּיחָה:

תפסיר רס"ג

אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמֵר
אֱלֹהֵינוּ: מהלך תלתא יומין. גיזיל
במדברא. ונדבח קדם יי אלהנא. כמא
דיימר לנא: כד ויאמר פרעה
אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם
וּזְבַחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
בְּמִדְבָּר רַק הֲרַחֵק לֹא-
תִּרְחִיקוּ לִלְכַת הַעֲתִירוּ
בְּעֵדֵי: ואמר פרעה. אנא. אשלח
יתכון ותדבחון. קדם יי אלהכון במדברא. לחוד. ארחקא לא תרחקון
למיזל. צלו עלי: כד ויאמר משה הנה אנכי יוצא
מעמד וְהַעֲתַרְתִּי אֶל-יְהוָה וְסָר הָעֶרְב מִפְּרֹעָה
מֵעַבְדֵי וּמֵעַמּוֹ מֵחַר רַק אֶל-יֹסֵף פְּרֹעָה הִתַּל
לְבַלְתִּי שַׁלַּח אֶת-הָעַם לְזִבְחַ לַיהוָה: ואמר משה.
הא אנא. נפיק מעמד ואצלי קדם יי. ויעדי ערובא. מפרעה. מעבדוהי
ומעמיה מחר. לחוד. לא יוסיף פרעה לשקרא. בדיל דלא לשלחא ית
עמא. לדבחא קדם יי: כד ויצא משה מעם פרעה
וַיַּעֲתַר אֶל-יְהוָה: ונפק משה מלות פרעה. וצלי קדם יי:

— רס"י —

ככ התל. כמו להתל: כו ויעתר אל ה'. הנה יכול לומר ומשמע וירבה בתפלה,
נתאמן בתפלה, וכן אם בא לומר, ויעתיר וכשהוא אומר בלשון ויפעל משמע וירבה
זולק הדקדוק: כה אל יסף פרעה התל. עיקר התינו להדגש כי הוא מקור מהדגוש, ובא הנח
תמורתו ענין שקר (מהרי"ב):

תפסיר רס"ג

כז) פִּצְנַע אֱלֹהִים כְּמֵא קֵאל
 מוֹסִי. וְזֵאל אֱלוֹחֵשׁ. מִן פִּרְעוֹן
 וְקוֹנֵאדָה וְקוֹמָה. לֹם יִבֵּק וְאִחֹד:
 כח) פִּתְיָקֵל פִּרְעוֹן קִלְבָּה. הַדִּיה
 אֱלֹמְרָה אִיצִיא. וְלֹם יִטְלַק
 אֱלִקוֹם: ט א) תִּים קֵאל אֱלֹהִים
 לְמוֹסִי אֲדִכִּיל אֱלִי פִרְעוֹן. וְקֵל
 לָהּ. כְּדִיא קֵאל אֱלֹהִים אֱלֹהִים
 אֱלֵעֲבֵרֵאנִין. אִטְלַק קוֹמִי
 יַעֲבֹדוּנִי: ב) פֵּאנֵךְ אֵן אֲבִית אֵן
 תִּטְלַקְהוּם. וְעֵאדֵךְ פִּתְמִסֵּךְ
 בְּהֵם: ג) פֵּאן אֲפֵה אֱלֹהִים

כִּי וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה
 וַיִּסַּר הָעָרֹב מִפְּרֹעָה
 מֵעַבְדָיו וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאָר
 אֶחָד: וַעֲבַד יְיָ בְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה.
 וְאַעֲדֵי עָרֹבָא. מִפְּרֹעָה מֵעַבְדוֹהִי
 וּמֵעַמִּיהָ. לֹא אֲשַׁתָּאֵר חַד: כח וַיִּכְבֹּד
 פִּרְעֹה אֶת־לְבָבוֹ גַם בַּפְּעַם
 הַזֹּאת וְלֹא שָׁלַח אֶת־

הָעָם: וַיִּקַּר פִּרְעֹה יֵת לְבִיָּהּ. אַף בְּזִמְנָא הַדָּא. וְלֹא שָׁלַח יֵת עַמָּא: פ

אֶל־פִּרְעֹה וּדְבַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
 הָעֲבָדִים שָׁלַח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה.
 עוֹל לֵוֶת פִּרְעֹה. וְתַמְלִיל עַמִּיָּהּ. כְּדָנֵן אָמַר יְיָ אֱלֹהֵא דִּיהוּדָאִי.
 שָׁלַח יֵת עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קַדְמִי: ב כִּי אִם־מֵאֵן אֵתָה לְשָׁלַח
 וְעוֹדֵךְ מִחֲזִיק בָּם: אָרִי. אִם מְסַרִּיב אֵת לְשָׁלְחָא. וְעַד כְּעַן
 אֵת מִתְקִיף בְּהוֹן: ג הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנֵךְ
 אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בְּסוֹסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמָלִים בַּבָּקָר

ספרי תימן

רס"ג

לְהַתְּפִלֵּל: כז וַיִּסַּר הָעָרֹב. וְלֹא מִתּוֹ כְּמוֹ
 שְׁמִתּוֹ הַצְּפֹרְדָּעִים, שְׂאֵם מִתּוֹ הָיָה לָהֶם
 הַנָּאָה בְּעוֹרוֹת: כח גַּם בַּפְּעַם הַזֹּאת. אַף עַל
 פִּי שְׂאֵמֵר (פִּסּוּק כז) אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם, לֹא
 קִים הַבְּטָחָתוֹ:
 ט ז מִחֲזִיק בָּם. אִחֹד בָּם, כְּמוֹ (דְּכִרִים כז יא)
 וְהַחֲזִיקָה בְּמִבְשׂוּי: ג הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה.
 לְשׁוֹן הוֹדָה, כִּי כֵן יֵאמֵר בְּלִשׁוֹן וְקִבְּה
 עַל שְׁעֵבֵר הַיְתָה וְעַל הַעֲתִיד תְּהִיָּה וְעַל
 הַעוֹמֵד הוֹיָה, כְּמוֹ עוֹשֶׂה, רוֹצֵה, רוֹעֵה:

תפסיר רס"ג

וּבְצֵאן דְּבַר כְּבֹד מְאֹד:
 הָא מַחָא מִן קְדָם יי הוּיָא. בְּבַעֲרִךְ
 דְּבַחְקָא. בְּסוֹסוֹתָא בְּחַמְרֵי בְּגַמְלֵי.
 בְּתוֹרֵי וּבַעֲנָא מוֹתָא סְגִי לַחְדָּא:
דְּוְהַפְלֵה יְהוָה בֵּין מְקַנְהַ
יִשְׂרָאֵל וּבֵין מְקַנְהַ מִצְרַיִם
וְלֹא יָמוּת מִכָּל-לְבַנְי
יִשְׂרָאֵל דְּבַר: וַיְפָרֵשׁ יי. בֵּין
 בְּעִירָא דִּישְׂרָאֵל. וּבֵין בְּעִירָא דְּמִצְרָאִי.
 וְלֹא יָמוּת מִכָּל לְבַנְי יִשְׂרָאֵל מִדְּעַם:
דְּוַיִּשֶׁם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר
מַחֵר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדְּבַר

כאינה. פי מואשיך אלתני פי
 אלצחרא. פי אלכיל ואלחמיר
 ואלגמאל. ואלבקר ואלגנם
 ובא עצים גדא: ד) ויבין
 אללה. בין מואשי בני אסראיל.
 ובין מואשי אלמצריון. ולא
 ימות. מן גמיע מא הו לבני
 אסראיל שויא: ה) וציר אללה
 וקתא קאילא. גדא יצנע
 אללה. הדא אללאמר פי
 אלבלד: ו) פצנע אללה הדא
 אללאמר מן ג'ד. ומאת גמיע
 מואשי אלמצריון. ומן מואשי
 בני אסראיל לם ימות ואחד:
 ז) פבעת פרעון. פנצ'ר. פאד'י
 לם ימות מן מואשי בני
 אסראיל ואחד. פתקל קלבה.

הַזֶּה בְּאָרְץ: וְשׂוּי יי זְמַנָּא לְמִימְר. מַחֵר. יַעֲבִיד יי. פַּתְגָּמָא הַדִּין
בְּאָרְעָא: דְּוַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה מִמַּחֲרַת
וַיָּמָת כָּל מְקַנְהַ מִצְרַיִם וּמִמְקַנְהַ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לֹא-מָת אֶחָד: וְעַבְד יי. יַת פַּתְגָּמָא הַדִּין מִיּוֹמָא דְּבַתְרוּזָּהי.
וּמִית. כָּל בְּעִירָא דְּמִצְרָאִי. וּמִבְּעִירָא דְּבַנְי יִשְׂרָאֵל לָא מִית חַד:
דְּוַיִּשְׁלַח פְּרַעְיָה וְהִנֵּה לֹא-מָת מִמְקַנְהַ יִשְׂרָאֵל
עַד-אֶחָד וַיִּכְבֹּד לֵב פְּרַעְיָה וְלֹא שָׁלַח אֶת-
הָעַם: וְשָׁלַח פְּרַעְיָה. וְהָא. לָא מִית. מִבְּעִירָא דִּישְׂרָאֵל עַד חַד.

• רש"י •

ד וְהַפְלֵה. וְהַבְדִּיל:

זולק הדקדוק: דְּבַר כְּבֹד מְאֹד. כ"ה במקצת תיגאן הטפחא בתיבת כבד ובקצתם במארכה:

תפסיד רס"ג

ולם יטלק אלקום: ח) פקאל אללה למוסי' וחרון. כ'ד'ו לכם מל חפניכמא. מן פיה אלאתון. ויהוי בה מוסי'. פי אלהוי' ב'חצ'רה' פרעון: ט) ויציר ג'בארא. פי גמיע בלד מצר. ויכון פי אלנאס ואלב'האים. קרח נאבת מתנפט. פי גמיע בלד מצר: י) פאכ'דיא מן פיה אלאתון. ווקפא בין ידי פרעון. והווא בה מוסי' פי אלהוא.

ואתיקר לבא דפרעה. ולא שלח ית עמא: פ ה ויאמר יהוה אל- משה ואל-אהרן קחו לכם מלא חפניכם פית כבשן וזרקו משה השמימה לעיני פרעה: ואמר יי למשה ולאהרן. סבו לכון מלי חופניכון. פית דאתונא. ויזרקניה משה. לצית שמיא לעיני פרעה: ט והיה לאבק על

כל-ארץ מצרים והיה על-האדם ועל- הבהמה לשחין פרח אבעבעת בכל-ארץ מצרים: ויהי לאבקה. על כל ארעא דמצרים. ויהי על אנשא ועל בעירא. לשחין סגי. אבעבועין בכל ארעא דמצרים: י ויקחו את-פית הכבשן ויעמדו לפני פרעה ויזרקו אתו משה השמימה ויהי שחין אבעבעת פרח באדם ובבהמה: ונסיבו ית פית דאתונא. וקמו קדם פרעה.

רס"י

ח מלא חפניכם. ילויי"ש זלט: פית כבשן. דבר הנפח מן הגחלים עמומים הנשרפים בכבשן, וזלט מולזי"ש. פית לשון הפכה, שחרוח מפיחון ומפריחון: וזרקו משה. כל דבר הנזרק בכח אינו נזרק אלא ביד אחת. הרי נסים הרבה, אחד שהחזיק קמצו של-משה מלא חפנים שלו ושל-אהרן. ואחד

וזלק הדקדוק: ה השמימה לעיני פרעה. התרגום לעיני, כלשון המקרא:

תפסיר רס"ג

פֶּצַאד קֶרַח מִתְנַפֵּט. נֹאבֶת פִּי
אֶלְנֹאס וְאַלְבְּהָאִים: יֵא (א) וְלֹם
יִטִּיקוּ אֶלְעֶלְמָא. אֵן יִקְפוּ בֵּין יְדֵי
מוּסִי מֵן קֶלֶב אֶלְקֶרַת. לְאַנְה
כָּאן פִּיהוּם וּפִי סֵאִיר
אֶלְמֶצְרִיּוֹן: יב) וְשֻׁדְד אֶלְלָה
קֶלֶב פֶּרְעוֹן. וְלֹם יִקְבֵּל מִנְהֶמָא.
כְּמוֹ קֶאֱל אֶלְלָה לְמוּסִי:
יג) וְקֶאֱל אֶלְלָה לְמוּסִי. אֶדְלֵג
בְּאַלְגִּדָּאָה. וְקֶף בֵּין יְדֵי פֶּרְעוֹן.
וְקֶל לֵה. כְּדֵיא קֶאֱל אֶלְלָה
אַלְאָה אֶלְעֶבְרָאֲנִיּוֹן. אֶטְלֵק
קוּמִי יַעֲבֹדוּנִי: יד) לְאַנִּי פִי

וּזְרַק יְתִיָּה. מֹשֶׁה לְצִיַּת שְׁמִיָּא. וְהוּה.
שְׁחִין אֶבְעוּבֹעֵינ. סְגִי בְּאַנְשָׁא וּבְבַעֲרָא:

וְלֹא יִכְלוּ הַחֲרָטְמִים

לְעֹמֵד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי

הַשְּׁחִין כִּי־הִיָּה הַשְּׁחִין

בַּחֲרָטְמָם וּבְכָל־מִצְרַיִם:

וְלֹא יִכְלוּ חֲרָשֵׁיא. לְמַקָּם. קָדָם מֹשֶׁה מֵן

קָדָם שְׁחָנָא. אֲרִי הוּה שְׁחָנָא בְּחֲרָשֵׁיא

וּבְכָל מִצְרַיִם: **וַיִּחְזַק יְהוָה**

אֶת־לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שָׁמַע

אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: וְתִקְוִי יְיָ יֵת

לְבָא דְפֶרְעָה. וְלֹא קִבִּיל מִנְהוּן. כְּמָא דְמַלְיִל יְיָ עִם מֹשֶׁה: **ס**

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִשְׁכֵּם

בִּבְקָר וְהִתְיַצַּב לִפְנֵי פְרַעֲה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שְׁלַח אֶת־עַמִּי

וַיַּעֲבֹדְנִי: וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה. אֶקְדִּים בְּצַפְרָא. וְאֶתְעַתֵּד קָדָם פְּרַעֲה.

וְתִימַר לִיָּה. כְּדִנְן אָמַר יְיָ אֱלֹהֵא דִּיהוּדָאִי. שְׁלַח יְת עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קְדָמִי:

כִּי | בַּפֶּעַם הַזֹּאת אֲנִי שְׁלַח אֶת־כָּל־מִגְפַתִּי

מִקְנֵה מִצְרַיִם, אֵלָא לֹא נְגֻזְרָה גְזָרָה אֵלָא
עַל אוֹתָן שְׁבַשְׁדוֹת בְּלָבָד, שְׁנֹאֲמַר (פֶּסוּק ג)
בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה וְהִירָא אֶת דְּבַר ה'
הֵנִיס אֶת מִקְנֵהוּ אֶל הַבָּתִּים. וְכֵן שְׁנִיָּה

זֶלֶק הַדְּקֻדּוּק: «בַּחֲרָטְמָם וּבְכָל מִצְרַיִם. תְּרַגְּוּם שְׁלֵנוּ, מִצְרַיִם:

בְּמִכִּילְתָּא אֶצֶל (יז ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת
רֶכֶב בְּחֹר: יֵת אֶת כָּל מִגְפַתִּי. לְמִדְּנו
מִכָּאן שְׁמַכַּת בְּכוֹרוֹת (י"ג: בְּכוֹרוֹת) שְׁקוּלָה
כְּנִגְד כָּל הַמִּפְּוֹת:

— רס"י —

תפסיד רס"ג

הדיא אלמורה. באעת' בכתיר
מן אפאתי פי קלבד. וקואדך
וקומד. לפי תעלם. אן ליס
מתילי פי גמיע אלעאלם:
טו) לאני אללאן לו
אטלקת אפאתי. לקתלתך
וקומד באלובא. ואגתתדת
מן אלבלד: טז) ולכן בסבב
כ'לה בקיתך. לפי אוריך קויתי.
ולפי יקן אסמי פי גמיע
אלעאלם: יז) ומתמאד מתרבץ'
בקומי. ללא תטלקהום:

אֶל-לִבְךָ וּבְעַבְדֶיךָ וּבְעַמְּךָ
בְּעָבוֹר תִּדְעֵ כִּי אֵין כָּמוֹנִי
בְּכָל-הָאָרֶץ: אָרִי בּוֹמְנָא הָדָא.
אָנָּא שְׁלַח. ית פל מחתי בלבך. ובעבדך
ובעמך. בדיל דתדע. אָרִי לית דכותי
בְּכָל אַרְעָא: טו) **כִּי עַתָּה שְׁלַחְתִּי**
אֶת-יָדִי וְאֶתְךָ וְאֶתְךָ וְאֶת-
עַמְּךָ בַּדְּבָר וּתְפַחַד מִן-
הָאָרֶץ: אָרִי כַעַן קָרִיב קָדְמִי

דשלחית פון ית מחת גבורתי. ומחית יתך. וית עמך במותא.
ואשתיציתא מן ארעא: טז) **וְאוֹלָם בְּעָבוֹר זֹאת**
הַעֲמַדְתִּיךָ בְּעָבוֹר הָרֵאתְךָ אֶת-כַּחֲוִי וְלִמְעַן
סִפֵּר שְׁמִי בְּכָל-הָאָרֶץ: וברם. בדיל דא קיימתך. בדיל
לאחזיוותך ית חילי. ובדיל דיהון משתען גבורת שמי בכל ארעא:
עוֹדְךָ מִסְתּוֹלָל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלַחַם: (שבועי) ד
עד כַעַן כְּבִישַׁת לִיָּה לְעַמִּי. בדיל דלא לשלחותהון:

•————— רס"י —————•

כבישא, וזלעז קלויי"י. וכבר פרשתי בסוף
וידי מקץ כל תבה שתחלת יסודה סמך
והיא באה לדבר בלשון מתפעל, נותן התי"ו
של-שמוש באמצע אותיות של-עיקר, כגון
זו וכגון (קכלט יז ט) ויסתבל החגב, מגזרת
סבל, (צמדז טז יג) כי תשתרר עלינו, מגזרת
שר ונגיד, (דיאל ז ט) משתבל הוית:

טו) **כִּי עַתָּה שְׁלַחְתִּי אֶת יָדִי וְגוֹי.** כי אלו
רציתי כשהיתה ידי במקנה שהפיתים בדבר
שלחתיך והפיתי אותך ואת עמך עם
הבהמות ותפחד מן הארץ, אבל בעבור זאת
העמדתיך וגי: יז) **עוֹדְךָ מִסְתּוֹלָל בְּעַמִּי.**
כתרגומו כבישת ליה לעמי והוא מגזרת
(ישטיכ יא טז) מסלה, דמתרגמינן אורח

וזלק הדקדוק: יז) **עוֹדְךָ מִסְתּוֹלָל בְּעַמִּי.** תרגום שלנו, כבישת ליה, בלמ"ד:

תפסיר רס"ג

יח הַנְּנִי מִמֵּטִיר כָּעֵת מֶחֶר
יט בְּרַד כְּבֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־
כ הִיָּה כְּמֹהוּ בְּמִצְרַיִם לְמִן־
כא הַיּוֹם הַיּוֹסֵדָה וְעַד־עֵתָהּ:
כב הַאֲנִי מַחִית בְּעֵדְנָא הַדִּין מֶחֶר. בְּרַדָּא
כג תִּקְיָף לַחֲדָא. דְּלֹא הָוָה דְּכֹתִיָּהּ בְּמִצְרַיִם.
כד לְמִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּכְּלַלַּת וְעַד כְּעֵן:
כה וְעֵתָהּ שְׁלַח הָעֹז אֶת־
כו מִקְנֶךָ וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ
כז בְּשֹׁדָה כָּל־הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה
כח אֲשֶׁר־יִמְצֵא בְּשֹׁדָה וְלֹא יֵאֲסֹף הַבַּיִתָּה וְיִרַד
כט עֲלֵיהֶם הַבְּרַד וּמָתוּ: וְכַעֲן. שְׁלַח כְּנוֹשׁ יָת בְּעִירְךָ. וְיָת כָּל
ל דְּלָךְ בְּחַקְלָא. כָּל אֲנָשָׁא וּבַעֲיָרָא דִּישְׁתַּכַּח בְּחַקְלָא. וְלֹא יִתְפַּנֵּישׁ
מ לְבֵיתָא. וְיִיחֹזַת עֲלֵיהוֹן. בְּרַדָּא וְיִמּוּתוּן: **נ** הִירָא אֶת־דְּבַר
נא יְהוָה מֵעַבְדֵי פִרְעָה הַנֵּים אֶת־עַבְדָּיו וְאֶת־
נב מִקְנֵהוּ אֶל־הַבָּתִּים: דְּדַחֵיל מִפְתַּגְמָא דִּי. מֵעַבְדֵי פִרְעָה.
נג כְּנֶשֶׁת יָת עַבְדוּהֵי וְיָת בְּעִירֵיהֶּ לְבַתֵּיָא: **נד** וְאֲשֶׁר לֹא־שֵׁם

(יח) האנא ממטר פי מתיל
 תדיא אלוקת מן גיד. ברד
 עצים גדא. מא למ יפון מתילה
 פי מצר. מן יום אססת אלי
 אלאן: יט) פאבעת' אלאן אן
 מאשיתך. וגמיע מא לך פי
 אלצחרי' פאנה אי אנסאן או
 בהימה וגד פי אלצחרי'. ולם
 ינצ'ם אלי אלמנאזל. פינזל
 עליהום אלברד וימותון: כ) פמן
 כאף פלאם אללה. מן קואד
 פרעון. אהרב עבידה
 ומאשיתך אלי אלביות:
 כא) ומן למ ירד פאלה אלי

• רס"י •

יח כָּעֵת מֶחֶר. כָּעֵת הַזֹּאת לְמֶחֶר, שָׁרַט לוֹ
 שְׁרִיטָה בְּכוֹתֵל לְמֶחֶר כְּשֶׁתִּגִּיעַ חֲמָה לְכַאֵן
 יִרַד הַבְּרַד: הַיּוֹסֵדָה. שְׁנַתִּיֶסְדָּה וְכָל תְּבָה
 שְׁתַּחֲלַת יִסּוּדָה יוֹד כְּגוֹן יִסַּד, יֵלֵד, יִדַּע, יִסַּר,
 כְּשֶׁהִיא מִתְפַּעֶלֶת תְּבֵא הַיּוֹ"ו בְּמִקּוֹם הַיּוֹ"ד,
 כְּמוֹ הַיּוֹסֵדָה (כֹּשֶׁע ז ה) הַיִּלְדָּה (אסתר ז כה)

ויודע (זכאשית מו כ) ויילד ליוסף, בדברים לא
 יוסר עבד (משלי כט יט): יט שְׁלַח הָעֹז.
 כְּתַרְגוּמוֹ שְׁלַח כְּנוֹשׁ. וְכֵן (ישעי' י ל) יִשְׁבִּי
 הַגְּבִים הָעֵיזוֹ, (יזמ"כ ו 6) הָעֹזוֹ בְּנֵי בְנֵי־מִן:
 וְלֹא יֵאֲסֹף הַבַּיִתָּה. לְשׁוֹן הַכְּנֶסֶה הוּא:
 כ הַנֵּים. הַבְּרִיחַ לְשׁוֹן (שמות ז ג) וַיִּנְס מִשָּׂה:

תפסיד רס"ג

כלאם אללה. תרד עבדה
 ומאשיתה פי אלצחרי:
 (כב) פקאל אללה למוסי. מו
 ידך נחו אלסמא. יכון ברד פי
 גמיע בלד מצר. עלי אלנאס
 ואלבהאים. וגמיע עשב
 אלצחרי פי בלד מצר:
 (כג) פמד מוסי עצאה נחו
 אלסמא. פאעלן אללה
 אצואתא וברדא. וסארת
 אלנאר עלי אלארץ. ואמטר
 אללה ברדא עלי בלד מצר:
 (כד) פכאן אלברד. ונאר
 מתלכדה פי וסטה. עצים גדא.

לבו אל-דבר יהוה ויעזב
 את-עבדיו ואת-מקנהו
 בשדה: ודלא שוי. לביה לפתגמא
 די. שבק ית עבדוהי וית בעיריה
 בחקלא: פ **כב** ויאמר יהוה
 אל-משה נטה את-ידך
 על-השמים ויהי ברד
 בכל-ארץ מצרים על-
 האדם ועל-הבהמה ועל
 כל-עשב השדה בארץ

מצרים: ואמר יי למשה. ארים ית ידך על צית שמיא. ויהי ברדא
 בכל ארעא דמצרים. על אנשא ועל בעירא. ועל כל עסבא דחקלא
 בארעא דמצרים: **כג** ויט משה את-מטהו על-
 השמים ויהוה נתן קלת וברד ותהלך-אש
 ארצה וימטר יהוה ברד על-ארץ מצרים:
 וארים משה ית חוטריה על צית שמיא. ויי. יהב קלין וברד. ומהלכא
 אישתא על ארעא. ואמטר יי ברדא על ארעא דמצרים: **כד** ויהי
 ברד ואש מתלקחת בתוך הברד כבד מאד

— רס"י —

כז על השמים. לצד השמים, ומדרש
 אנדה הגביהו הקדוש ברוך הוא למשה
 למעלה מן השמים: כז מתלקחת בתוך
 הברד. נס בתוך נס, האש והברד
 מעורבין, והברד מים הוא, ולעשות רצון
 קונם עשו שלום ביניהם:

תפסיר רס"ג

אֲשֶׁר לֹא־הִיָּה כִּמְהוּ
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאִז
הִיָּתָה לְגוֹי: וְהָיָה בְרָדָא. וְאִישָׁתָא.
מִשְׁתַּלְּהָבָא בְּגוֹ בְרָדָא. תְּקִיף לַחֲדָא.
דְּלֹא הָוָה דְּכֹתִיָּה בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם.
מַעֲדוֹן דְּהָוָה לְעַם: כֹּה וַיֵּן הַבְּרָד
בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת
כָּל־אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מֵאֲדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וְאֵת כָּל־עֵשֶׂב
הַשְּׂדֵה הַכֹּהֵה הַבְּרָד וְאֵת

מא לם יכון מת'לה פי גמיע
בלד מצר. מד' צארת לאמה:
(כה) פ'צרב אלברד פי גמיע
בלד מצר. גמיע מא פי
אלצחריי. מן אנסאן אלי
בהימה וצ'רב גמיע עשבהא.
ופסר גמיע שגרהא: (כו) עדא
פי בלד אלסדיר. אלד' ת'ם בני
אסראיל. לם יכון ברד:
(כז) פבעת' פרעון. ודעא במוסי
והרון. וקאל להמא קד
אכ'טאת הרה אלמרה. אללה
אלעדל. ואנא וקומי
אלצ'אלמין: (כח) אשפעא אלי

כָּל־עֵץ הַשְּׂדֵה שִׁבְרָ: ומחא ברדא בכל ארעא דמצרים. ית
כָּל דְּבַחְקָא. מֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא. וַיֵּת כָּל עֶסְבָּא דְּחַקְלָא מְחָא
בְּרָדָא. וַיֵּת כָּל אֵילָנִי חַקְלָא תִּבְרָ: כֹּה רַק בְּאֶרֶץ גִּשְׁוֹן
אֲשֶׁר־שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הִיָּה בְּרָד: לַחֹד בְּאַרְעָא
דְּגִשְׁוֹן. דְּתַמְוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. לֹא הָוָה בְּרָדָא: כֹּה וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲה
וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם חֲטָאתִי
הַפַּעַם יְהוָה הַצְּדִיק וְאֲנִי וְעַמִּי הַרְשָׁעִים: וַיִּשְׁלַח
פְּרַעֲה. וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן. וַיֹּאמֶר לְהוֹן חֲבִית זִמְנָא הָדָא. יי זכאָה.
וְאֲנִי וְעַמִּי חֲבִינִין: כֹּה הָעֵתִירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מְהִיָּת

— רס"י —
כח ורב. די לו במה שהוריד כבר:

זולק הדקדוק: כה אֲשֶׁר לא היה כמהו. תיבת אשר בתלשא ימין בכל ספרי תימן וכ"כ א"ת:
כה ואת כל עץ השדה שבר. תיבת ואת בתביר ובצירי בכל ספרי תימן:

תפסיר דס"ג

אללה. וחשבנא מן אן תכון
אצואת אללה וברד עלינא.
חתא אטלקבם. ולא תעאודו אן
תקפו: כט) ת'ם קאל מוסי.
אדיא כ'רגת מן אלקריה.
אבסט ידיי אלי אללה. פתנתהי
אלאצואת. ואלברד לם יכון
איציא. לפי תעלם. אן אלארץ'
ללה: ל) ואמא אנת וקואוד.
פאעלמו. קבל אן תכאפו מן
בין ידי אללה: לא) אן אלפתאן
ואלשעיר קד עטבא. לאן

קֹלֹת אֱלֹהִים וּבְרָד
וַאֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְלֹא
תִסְפּוּן לַעֲמֹד: צלו קדם יי. וסגי
קדמוהי רוח. דלא יהון עלנא. קלין
דלוט באלין מן קדם יי וברד. ואשלח
יתכון. ולא תיספון לאתעכבא:
בט ויאמר אליו משה
בצאתי את העיר אפרש
את כפי אל-יהוה הקלות

יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע
כי ליהוה הארץ: ואמר ליה משה. כמפקי ית קרתא.
אפרוס ית ידי בצלו קדם יי. קליא יתמנעון. וברדא לא יהי עוד.
בדיל דתדע. ארי די ארעא: ל ואתה ועבדיך ידעתי
כי טרם תיראון מפני יהוה אלהים: ואת ועבדך.
ידענא. ארי עד כען לא אתפנעתון. מן קדם יי אלהים:
לא והפשתה והשערה נפתה כי השערה אביב

— רס"י —

(מלכיס 3 כג כט) פרעה נכה, (ישעיח טו ז) נכאים,
וכן (פסוק 3) לא נכו. ולא יתכן לפרשו לשון
הכאה, שאין נו"ן במקום ה"א לפרש נפתה
כמו הפתה, נכו כמו הכו, אלא הנו"ן שרש
פתחה והרי הוא מגזרת (איוז לג כ) ושפו
עצמותיו: כי השערה אביב. כבר בפרה
ועמדת בקשיה ונשתברו ונפלו. וכן הפשתה
גדלה כבר והקשה לעמוד בגבעוליה:
השערה אביב. עמדה באביה, לשון

כט בצאתי את העיר, מן העיר, אבל בתוך
העיר לא התפלל, לפי שהיתה מלאה
גלולים: ל טרם תיראון. עדין לא תיראון.
וכן כל טרם שבמקרא עדין לא הוא ואינו
לשון קודם, כמו (נראשית יט ז) טרם ישפבו,
עד לא שכיבו (שס 3 ב) טרם יצמת, עד לא
צמת, אף זה כן הוא ידעתי כי עדין אינכם
יראים ומשתהיה הרוחה תעמדו בקולכם:
לא והפשתה והשערה נפתה. נשברה לשון

תפסיר רס"ג

והפשתה גבעל: וכתנא וסערי
 לקו. ארי סעריא אביב. וכתנא
 גבעולין: לב והחטה והכסמת
 לא נפו כי אפילת הנה:
 וחטיא וכונתיא לא לקאה. ארי אפלתא
 אנין: עפטיד לג ויצא משה
 מעם פרעה את-העיר
 ויפרש בפיו אל-יהוה
 ויחדלו הקלות והברד

אלשעיר כאן פריכא. ואלפתאן
 משלפא: לב) ואלחנטה
 ואלפרסנה לם יעטבא.
 לאנהמא אפלתאן: לג) ולמא
 כ'רג מוסי' מן ענד פרעון ומן
 קריתיה. בסט ידיה אלי' אללה.
 פאנתהת אלאצואת ואלברד.
 ולם ונחל מטר עלי' אלארץ:
 לד) פלמא ראא פרעון. אן קד
 אנתהא אלמטר ואלברד.
 ואלאצואת עאוד אלכ'טא.
 פתקל קלבה הו וקואדה:

ומטר לא-נתה ארעה: ונפק משה. מלות פרעה ית קרתא.
 ופרס ידוהי בצלו קדם יי. ואתמנעו קליא וברדא. ומטרא דהוה נחית
 לא מטא ארעא: לד וירא פרעה כי-חדל המטר
 והברד והקלות ויסף לחטא ויכבד לבו הוא
 ועבדיו: וחזא פרעה. ארי אתמנע מטרא וברדא. וקליא ואוסיף
 למחטי. ויקריה ללביה הוא ועבדוהי: לה ויחזק לב פרעה

— רש"י —

ואף אותן שהיו באויר לא הגיעו לארץ.
 ודומה לו (דניאל ט יב) ותתף עלינו האלה
 והשבועה, דעורא ותגיע עלינו ומנחם בן
 סרוק חברו בחלק (יחזקאל כג כג) כהתוף כסף
 לשון יציקת מתכת, ורואה אני את דבריו,
 כתרוממו ויצק (שמות לח כ) ואתיה, (שס כז)
 לצקת לאתבא אף זה לא נתף לארץ לא
 היוצק

חסלת פרשת וארא

(שיר כסירס ו יא) באבי הנחל: לג כי אפילת
 הנה. מאחרות, ועדין היו רבות ויכולות
 לעמוד בפני קשה. ואף על פי שנאמר
 (פסוק כה) ואת כל עשב השדה הבה הברד
 יש לפרש פשוטו של-מקרא בעשבים
 העומדים בקלחם הראויים ללקות בברד.
 ובמדרש רבי תנחומא יש מרבותינו שנהלקו
 על זאת ודרשו כי אפילות פלאי פלאות
 נעשו להם, שלא לקו: לג לא נתה. לא הגיע.

תפסיר דס"ג

לה) ואשתד קלב פרעון ולם
יטלקהום. כמא קאל אללה
למוסי:

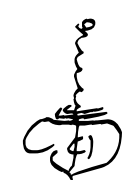
וְלֹא שְׁלַח אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

כַּאֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה בְּיַד-

מֹשֶׁה: וְאֶתְקַף לְבָא דְפִרְעָה. וְלֹא

שְׁלַח יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְמַלְיִל יי בִּידָא דְמֹשֶׁה: פ פ פ

קזא פיסוקים סימן יעאל

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנַבִּיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנַבִּיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְּדִק: (אמ)

הפטרה דוארא

ביחזקאל סימן כ"ח

וְלֹא-יְהִי עוֹד לְבַיִת יִשְׂרָאֵל סֶלֶוֶן מִמָּאִיר וְקוֹץ
מִכָּאָב מִכָּל סְבִיבֹתָם הַשָּׂאטִים אוֹתָם וַיִּדְעוּ בִּי

אֲנִי אֲדַנֶּי יְהוָה: וְלֹא יְהִי עוֹד, לְבַיִת יִשְׂרָאֵל. מֶלֶךְ מִבְּאִישׁ, וְשִׁלְטוֹן
מְעִיק. מִכָּל, סַחְרֵי-הוֹן. דְּבִזְזִין, יְתִהוֹן. וַיִּדְעוּ: אֲרִי אֲנָא, יי אֱלֹהִים:

כ פה-אמר אֲדַנֶּי יְהוָה בְּקִבְצִי | אֶת-בַּיִת יִשְׂרָאֵל

מִן-הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם

וַיֵּשְׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לִיעֶקֶב: כַּדָּנָן אָמַר,

יי אֱלֹהִים. כַּד אֶכְנִישׁ, יָת בַּיִת יִשְׂרָאֵל. מִבְּיַנִּי עַמְּמִיא, דְּאֶתְבְּדְרוּ בְּהוֹן.

וְאֶתְקַדַּשׁ בְּהוֹן, לְעֵינֵי עַמְּמִיא. וַיִּתְּבוּן, עַל אֶרְעוֹהוֹן. דִּיהַבִּית, לְעַבְדֵי

לִיעֶקֶב: ג וַיֵּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבַטָּח וּבְנֹו בָתִּים וְנִטְעוּ כַרְמִים

וַיֵּשְׁבוּ לַבֵּטַח בְּעֲשׂוֹתַי שְׁפֹטִים בְּכָל הַשָּׂאֲטִים אַתֶּם
מִסְבִּיבוֹתֵם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וַיִּתְּבוּן עִלָּה,
לְרַחֲצוֹן. וַיִּבְנוּן בְּתֵיבָן, וַיִּצְבּוּן פְּרָמִיָן. וַיִּתְּבוּן, לְרַחֲצוֹן. כַּד אַעֲבִיד, פְּרַעְנוֹת
דִּינִין. מִכָּל דְּבִזְזִין יִתְהוֹן, מִסְחַרְנֵיהוֹן. וַיִּדְעוּן, אֲרִי אֲנָא, יי אֱלֹהֵהוֹן:
בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בְּעֲשָׂרֵי בִשְׁנַיִם עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה
דְּבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: בְּשֵׁתָא, עֲסִירִיתָא. בְּעֲסִירָאָה. בְּתַרֵּי עֶסֶר,
לִירְחָא. הָוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קָדָם יי, עֲמִי לְמִימַר: הֲ בֶן-אָדָם שָׁיִם
פְּנִיךָ עַל-פְּרַעְיָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא עָלָיו וְעַל-מִצְרַיִם
כְּלָהּ: כִּד אָדָם. קַבִּיל נְבוּאָה. עַל פְּרַעְיָה, מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם. וְאַתְנַבִּי
עֲלוּהִי. וְעַל מִצְרַאִי, כְּלָהוֹן: הֲ דִבֵּר וְאִמְרַתְּ כַּה-אֲמַר | אֲדַנִּי
יְהוָה הִנְנִי עָלֶיךָ פְּרַעְיָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגְּדוֹל
הָרַבִּץ בְּתוֹךְ יֵאָרִיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יֵאָרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתֵנִי:
אַתְנַבִּי וְתִימַר. כַּדִּנָּן אָמַר, יי אֱלֹהִים. הָאֲנָא שְׁלַח רְגוּזֵי עֲלֶיךָ, פְּרַעְיָה מֶלֶכָא
דְּמִצְרַיִם. דָּאֵת דְּמִי לְתַנְיָנָא רַבָּא, דְּשָׂרֵי בְּגוּ נְהֲרוּתָא. דְּאֲמַר. דִּילִי
מַלְכוּתָא, וְאֲנָא כַּבְשִׁית: הֲ וְנִתְתִּי (כ' חַחִיִּים) חַחִים בְּלַחֲתִיךָ
וְהִדְבַקְתִּי דְּגַת-יֵאָרִיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ וְהִעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ
יֵאָרִיךָ וְאֵת כָּל-דְּגַת יֵאָרִיךָ בְּקִשְׁקֻשְׁתֵּיךָ תִּדְבַק: וְאַתִּין
שִׂירִין, בְּלִיסְתָךְ. וְאַקְטִיל שְׁלֹטוֹנֵי תְּקַפְךָ, עִם גְּבַרְךָ. וְאַבְטַלְנָךְ,
מִמַּלְכוּתְךָ. וְיֵת, כָּל שְׁלֹטוֹנֵי תְּקַפְךָ. עִם גְּבַרְךָ, יִתְקַטְלוּן: הֲ וְנִטְשֵׁתִיךָ
הַמְדַבְּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל-דְּגַת יֵאָרִיךָ עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
תִּפּוֹל לֹא תֵאָסֵף וְלֹא תִקְבֵּץ לַחֲיַת הָאָרֶץ וְלַעוֹף
הַשָּׁמַיִם נִתְתִיךָ לְאֶכְלָהּ: וְאַרְטֻשְׁנָךְ לְמַדְבָּרָא. יִתְךָ, וְיֵת כָּל
שְׁלֹטוֹנֵי תְּקַפְךָ. עַל אִפֵּי בְּרָא, תִתְרַמֵּי נְבִילְתְךָ. לֹא תִתְכַנְיֵשׁ, וְלֹא
תִתְקַבֵּר. לַחֲיַת אֶרֶץ. וְלַעוֹפֵי דְשָׁמַיָא, מִסְרַתְךָ לְאַשְׁתִּינְצָאָה:

ט וַיִּדְעוּ כָּל-יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה יַעַן הָיוּתְם
 מִשְׁעֵנַת קִנְיָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְעוּ, כָּל יְתֵבֵי מִצְרַיִם. אָרִי, אָנָּא
 יי. חֶלֶף דִּהוּן, סְמֶךְ קִנְיָא רַעִיעָא, לְבֵית יִשְׂרָאֵל: דְּבַתְּפִשָׁם בְּדָ
 (כ' בכפד) בַּכֶּף תִּרְוִין וּבִקְעֵת לָהֶם כָּל-כְּתָף וּבִהֲשִׁעֲנִם
 עָלֶיךָ תִּשְׁבֵּר וְהֵעֵמְדֵת לָהֶם כָּל-מִתְנִים: בְּאַתְכְּנִיּוּתְהוּן בְּדָ
 בְּיַד מַלְךְ תַּקִּיף, תַּתְמָסֵר. וַיִּיבֵד, בֵּית רַחְצֵנְהוּן. וּבִאִסְתְּמֻכּוּתְהוּן עֲלֶךָ,
 תַּתְבַּר, וְלֹא תְהִי לְהוּן, לְבֵית סְמֶכְךָ: יא לִכְן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה
 הִנְנִי מֵבִיא עָלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנֶּךָ אָדָם וּבְהֵמָה: בְּכִין.
 כִּדְנִן אָמַר, יי אֱלֹהִים. הָאָנָּא מִיִּתִּי עֲלֶךָ, דְּקִטְלִין בְּחַרְבָּא, וְאֲשִׁיעִי מִנִּיךָ,
 אֲנָשָׂא וּבַעֲרָא: יג וְהִיתָה אֶרֶץ-מִצְרַיִם לְשִׁמְמָה וְחֶרֶבָּה
 וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי: וְתִהִי
 אֶרֶעָ דְּמִצְרַיִם, לְאִשְׁתְּמָמוֹ וְחֶרֶבָּה. וַיִּדְעוּ, אָרִי אָנָּא יי. חֶלֶף דְּאָמַר,
 דִּילִי מַלְכוּתָא, וְאָנָּא כְּבִשִׁית: יד לִכְן הִנְנִי אֲלֶיךָ וְאֶל-יְאֹרֶיךָ
 וְנִתְתִּי אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחֶרֶבוֹת חֶרֶב שְׁמָמָה מִמְּגִדֵּל
 סוּנָה וְעַד-גְּבוּל כּוּשׁ: בְּכִין. הָאָנָּא שְׁלַח רְגָזִי עֲלֶךָ, וְעַל מַלְכוּתְךָ.
 וְאַתִּין, יֵת אֶרֶעָ דְּמִצְרַיִם. לְחֹרֵב צָדוֹ, וְאִשְׁתְּמָמוֹ. מִמְּגִדֵּל סוּנָה, וְעַד
 תַּחוּם כּוּשׁ: יוֹ לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה לֹא
 תַעֲבֹר-בָּהּ וְלֹא תִשָּׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה: לֹא תַעֲבֹר בָּהּ, רֶגֶל
 אֲנָשָׂא. וְרֶגֶל בְּעִירָא, לֹא תַעֲבֹר בָּהּ, וְלֹא תִתִּיתְבּ, אַרְבַּעִין שָׁנִין:
 טז וְנִתְתִּי אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשִׁמוֹת
 וְעַרְיָה בְּתוֹךְ עָרִים מִחֶרֶבוֹת תִּהְיִין שְׁמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה
 וְהִפְצֵתִי אֶת-מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזָרִיתִים בְּאֲרָצוֹת:
 וְאַתִּין יֵת אֶרֶעָ דְּמִצְרַיִם, לְצָדוֹ. בְּגוֹ, מְדִינָן צָדִין. וְקִרוּהָּ בְּגוֹ קְרוּיִן

זֶלֶק הַלְקָדוּק: יז הִנְנִי, תְּבִיר: וְהִכְרַתִּי מִמֶּנֶּךָ. הַמ"ם בַּסְּגוּל, בַּסְּת"י וּמְסִיר עֲלֵיהּ לַחֹד:

דְּהוּאָה חֲרָבָה, יְהוּן לְצִדּוֹ. אַרְבַּעִין, שְׁנַיִן. וְאַגְלִי יָת מִצְרָאִי, לְבִינֵי
 עַמְמֵיָא. וְאַבְדְּרִנוֹן, בְּמִדְיַנְתָּא: ^{טז} כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מֶלֶךְ
 אַרְבַּעִים שָׁנָה אֶקְבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר־נִפְצוּ
 שָׁמָּה: אֲרִי. כְּדָנָן אָמַר, יי אֱלֹהִים. מִסּוּף. אַרְבַּעִין שְׁנַיִן, אֲכַנִּישׁ יָת
 מִצְרָאִי. מִבִּינֵי עַמְמֵיָא, דְּאֵתְבַדְּרוּ לְתַמּוֹן: ^{יז} וְשַׁבְתִּי אֶת־שָׁבוֹת
 מִצְרַיִם וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְּם אֶרֶץ פְּתָרוֹס עַל־אֶרֶץ מְכוֹרְתָם
 וְהָיוּ שֵׁם מַמְלָכָה שְׁפֵלָה: וְאַתִּיב, יָת גְּלוֹת מִצְרָאִי. וְאַתִּיב יָתְהוּן,
 לְאֶרֶץ פְּתָרוֹס. עַל אֶרֶץ, תּוֹתְבוֹתְהוּן. וְיְהוּן תַּמּוֹן, מַלְכוּת חֲלָשָׂא:
^{יח} מִן־הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפֵלָה וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד
 עַל־הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בְּגוֹיִם: מִן מַלְכוּתָא,
 תִּהְיִי חֲלָשָׂא. וְלֹא תִתְרַב עוֹד, עַל עַמְמֵיָא. וְאַזְעֲרִנוֹן. כְּדִיל דְּלֹא יִפְלַחוּן,
 בְּעַמְמֵיָא: ^{יט} וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמַבְטַח מִזְכִּיר
 עוֹן בְּפִנּוֹתָם אַחֲרֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה: וְלֹא יְהוּן
 עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְאַתְרַחְצָא עֲלֵיהוּן, לְאַדְכָּרָא חוֹבִין. בְּאַתְפְּנוּתְהוּן,
 כְּתַרְיְהוּן. וַיִּדְעוּן. אֲרִי אָנָּא, יי אֱלֹהִים: ^כ וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע
 שָׁנָה בְּרֵאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
 וְהָוָה. בְּעֶסְרִין וְשֶׁבַע, שְׁנַיִן. בְּקִדְמָאָה, בְּחַד לִירְחָא. הָוָה פְּתַגְס נְבוּאָה מִן
 קְדָם יי, עַמִּי לְמִימַר: ^{כא} בֶּן־אָדָם נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
 הֶעֱבִיד אֶת־חֵילוֹ עֲבָדָה גְּדֹלָה אֶל־עַר כָּל־רֹאשׁ מְקָרַח
 וְכָל־כְּתָף מְרוּטָה וְשָׁכַר לֹא־הָיָה לוֹ וְלִחֵילוֹ מִצַּר
 עַל־הָעֲבָדָה אֲשֶׁר־עָבַד עָלֶיהָ: בַּר אָדָם. נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מַלְכָּא
 דְּבָבֶל. אֶפְלַח יָת מִשְׁרִיתִיָּה. פְּלַחַן רַב, עַל צוּר. כָּל סַעַר רִישׁ, נְתַר. וְכָל
 כְּתָף, אֶתְמַרִּיט. וְאַגַּר. לֹא הָוָה לִיָּה וְלִמִּשְׁרִיתִיָּה, מִצוּר. עַל פְּלַחְנָא,
 דְּאַפְלַח עֲלָה: ^{כב} לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי נֹתֵן

לְנֹבְכַדְרָאֲצֵר מִלֶּדְ-בָּבֶל אֶת-אֲרֶץ מִצְרַיִם וְנִשָּׂא הַמִּנָּה
 וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וּבְזָז בָּזָה וְהִיתָה שָׂכָר לְחִילוֹ: בְּכִין. כַּדָּנָן
 אָמַר, יי אֱלֹהִים. הָאֲנִי יְהִיב. לְנֹבְכַדְרָאֲצֵר מִלְּפָא דְבָבֶל, ית ארעא
 דְּמִצְרַיִם. וְיִשְׁבִי אֶתְרִגּוֹשְׁתָּהּ. וְיַעֲדִי עֲדָאָהּ, וְיַבּוּז בָּזָה, וְתַחֲי אָגַר,
 לְמִשְׁרִיתֶיהָ: בַּג פִּעֲלָתוֹ אֲשֶׁר-עֲבַד בָּהּ נִתְתִּי לוֹ אֶת-אֲרֶץ
 מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נָאִם אֲדַנִּי יְהוָה: אַגְרִיָּה, דְּאֶפְלַח בָּהּ.
 יְהִיבִית לִיָּהּ, ית ארעא דְּמִצְרַיִם. דְּחָבוּ קַדְמִי, לְאֶתְפָּרְעָא מִנְהוֹן, אָמַר, יי
 אֱלֹהִים: כַּד בֵּינָם הָהוּא אֲעֲמִיחַ קַרְנָן לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלֶדְ
 אֲתֵן פֶּתַח-חֹן-פֶּה בְּתוֹכָם וְיִדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה: בְּעֲדָנָא הָהוּא.
 אֲקִים פֶּרְקוֹן, לְבֵית יִשְׂרָאֵל. וְלֶדְ. אֲתֵינן מִפְּתַח פֶּמָא בְּנֹבְאָהּ, בֵּינִיהוֹן.
 וְיִדְעוּן, אֲרִי אֲנִי יי:

(גְּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פֶּרְקָנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ. קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתפרד וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא:

תפסיר רס"ג

גגה ^{לכנחת שבת ושני וחמישי} כי אני הכבדתי (בא)

י א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 בא אֶל-פִּרְעֹה כִּי-אֲנִי
 הַכְּבַדְתִּי אֶת-לְבָבוֹ וְאֶת-לֵב
 עַבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ:

— כש"י —

י 16 וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בא אֶל פִּרְעֹה. וְהִתְרַחַב בּוֹ: שְׁתִּי. שִׁימִי, שְׂאֵשִׁית אֲנִי: